

Resmi Gazete Tarihi: 04.02.2011 Resmi Gazete Sayısı: 27836

ŞAP HASTALIĞININ KONTROLÜNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, şap hastalığına karşı hazırlıklı olmak, hastalıktan korunmak ve hastalıkla mücadele etmek için alınması gereken tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; virüsün tipi ne olursa olsun şap hastalığı salgını durumunda uygulanacak asgari kontrol önlemleri ile şap hastalığı konusunda çiftçilerin bilinç düzeylerinin, yetkili birimlerin ve tarım sektörünün hazırlık durumunun artırılmasını amaçlayan belirli koruyucu önlemleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 4 üncü maddesine dayanılarak ve şap hastalığının kontrolüne ilişkin 2003/85/EEC sayılı Konsey Direktifine paralel olarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Acil aşılama: 49 uncu maddeye uygun olarak yapılan aşılamaı,

b) Acil kesim: Hayvan refahı gerekçeleri için kesim de dahil, acil durumlarda epidemiyolojik veriler, klinik tanı veya laboratuvar test sonuçlarına dayanarak şap virüsü ile enfekte veya kontamine olmadığı farz edilen hayvanların kan akıtmak suretiyle kesimi,

c) Bakan: Tarım ve Köyişleri Bakanını,

ç) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,

d) Baskılayıcı aşılama: Bir işletme veya bir alanda dolaşan şap virüsü miktarının ve virüsün bu yerlerin çevresinin dışına yayılma riskinin azaltılmasına acil ihtiyaç duyulan durumlarda uygulanan ve aşılama sonrasında hayvanların imha edileceği işletme veya alanlarda, itlaf politikası ile birlikte yürütülen acil aşılamaı,

e) Birincil salgın: Aynı bölgede daha önce görülmüş ilk salgın ile epidemiyolojik bağlantısı olmayan ya da ülkenin başka bir bölgesinde ilk olarak ortaya çıkan salgını,

f) Bölge: Ülkenin en az 2000 km² alana sahip ve yetkili birimin denetimine tabi ve içerisinde en az bir ilin bulunduğu bir bölümü,

g) Bölgeselleşme: Bu Yönetmelik kısıtlamalarının uygulanmadığı ari bölgelere, şap hastalığının bulaşmasını engellemek amacıyla, 44 üncü maddeye uygun olarak oluşturulan kısıtlanmış bölgenin sınırlarının çizilmesi,

ğ) Duyarlı türlerden olan hayvan: Çift tırnaklılar takımının geviş getirenler, domuzumsular ve topuk tabanlılardan deve, lama alt takımında olan evcil ve yaban hayvanları; özel önlemler için, özellikle 17 nci madde ile 66 ncı maddenin ikinci fıkrasının uygulanmasında yer alan, kemiriciler veya hortumlular takımında yer alan şap hastalığına duyarlı hayvanları,

h) Hayvan sahibi: Duyarlı türlerden olan bir hayvanın sahibi veya mali karşılığı ödenerek veya ödenmeden hayvanın bakımı ile görevlendirilen doğal veya yasal kişileri,

ı) HTST (Yüksek Sıcaklık Kısa Zaman): Sütün en az onbeş saniye süre ile 72 °C'de kısa süreli yüksek sıcaklıkta pastörizasyonu veya alkali fosfataz testine negatif reaksiyon verilmesini sağlayan eşdeğer bir pastörizasyon etkisini,

i) İşleme tabi tutma: Şap virüsünün yayılması riskini önlemeye yönelik olarak bu Yönetmeliğe bağlı Ek-6, Ek-7 ve Ek-8'de yer alan uygulayıcı mevzuat ile ortaya konan yüksek riskli materyalin işlenmesi yöntemlerinden birini,

j) İşletme:

1) Ülke sınırları içerisinde yerleşik ve duyarlı türlerden olan hayvanların; sirkler de dahil olmak üzere geçici veya devamlı olarak beslendiği veya barındırıldığı herhangi bir tarımsal tesis veya diğer tesisleri,

2) Ancak 12 nci madde dahilinde, bu tanım; 66 ncı maddenin ikinci fıkrasında yer alanları da kapsayan duyarlı türden hayvanlar daimi veya geçici olarak barındırılmıyorlarsa, insanların yaşama alanlarını, kesimevleri, nakil araçları, sınır kontrol noktaları veya duyarlı türden hayvanların barındırıldığı veya avlanabildiği 12 nci maddede öngörülen önlemlerin uygulanmasını engellemeyecek büyüklükteki çevresi çitle kapalı alanları kapsamaz,

k) İzin: Yetkili birimler tarafından verilen ve ilgili mevzuat uyarınca, ülkenin ileri denetimleri için nüshalarının saklanması gerekli olduğu yazılı izini,

l) Koruyucu aşılama: Belirlenmiş bir alanda duyarlı türlerden olan ve aşılandıktan sonra canlı kalması istenen hayvanları, şap virüsünün hava ile veya diğer şekillerde yayılmasına karşı korumak için o alandaki işletmelerde yürütülen acil aşılama,

m) Kuluçka dönemi: Bu Yönetmelik amaçları uyarınca, büyükbaş hayvanlar ve domuzlar için ondört gün, koyun, keçi ve diğer duyarlı hayvan türleri için yirmibir günü içeren, enfeksiyon ile klinik semptomların oluşması arasında geçen zamanı,

n) Müdürlük: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Şap Enstitüsü Müdürlüğünü,

o) İtlaf: Hayvanların ölümüne neden olan herhangi bir işlemi,

ö) Resmi veteriner hekim: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli veteriner hekimi,

p) Sürü: Epidemiyolojik birim olarak bir işletmede bulundurulmuş bir hayvan ya da hayvan grubunu; eğer bir işletmede birden fazla sürü bulunuyorsa, aynı sağlık statüsüne sahip her bir ayrı sürüyü,

r) Şap hastalığı salgını: Ek-1'de belirlenen kriterlerden birini veya daha fazlasını karşılayan duyarlı hayvan türlerinin barındırıldığı işletmeyi,

s) Şap hastalığı vakası veya şap hastalığı ile enfekte olmuş hayvan: Ek-1'deki tanımlamalar dikkate alınarak; şap hastalığı ile tutarlı klinik semptomlara veya post-mortem (ölümden sonra) lezyonlara bağlı olarak ya da Ek-11 uyarınca yürütülen laboratuvar testlerinin neticesinde resmi olarak şap hastalığının teşhis edildiği herhangi bir duyarlı türden olan hayvan veya ondan elde edilen karkası,

ş) Şüpheli enfekte hayvan: Şap hastalığına benzer klinik semptomları veya post-mortem (ölümden sonra) lezyonları gösteren, laboratuvar testlerine verilen reaksiyonlar nedeniyle şap hastalığından şüphelenilmesi makul olan duyarlı türden hayvanı,

t) Şüpheli kontamine hayvan: Toplanan epidemiyolojik bilgilere göre, doğrudan veya dolaylı olarak şap virüsüne maruz kalmış duyarlı türden olan hayvanı,

u) UHT (Ultra Yüksek Sıcaklık): Süte en az bir saniye süre ile 132 °C' de yüksek sıcaklık uygulamasını,

ü) Yabancı hayvan: 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (j) bendinde tanımlanan işletmelerin veya 17 ve 18 inci maddelerde yer alan tesislerin dışında yaşayan duyarlı türden olan bir hayvanı,

v) Yabancı hayvanlarında birincil şap hastalığı vakası: 66 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarına uygun önlemlerin olmadığı bir alandaki yabancı hayvanda tespit edilen herhangi bir şap hastalığı vakasını,

y) Yetkilendirilmiş veteriner hekim: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yetkilendirilen ve resmi bir veteriner hekimin yetki ve sorumluluğu altında çalışan veteriner hekimi,

z) Yetkili birim: Bakanlık il ve ilçe müdürlüğünü,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Şap Hastalığı Salgınının Bildirimi, Önlemler ve Kontrolü

Şap hastalığının bildirim

MADDE 5 – (1) Ülkede;

a) Şap hastalığının bildirim zorunludur.

b) Hayvanlarla ilgilenen, nakil esnasında hayvana eşlik eden veya hayvanlara bakan herhangi biri veya hayvan sahibi, yetkili birimine veya resmi veteriner hekimine gecikmeksizin, şap hastalığının mevcut olduğunu veya şap hastalığı şüphesini bildirmek ve şap hastalığı ile enfekte olan veya enfekte olduğundan şüphelenilen hayvanları, şap hastalığı virüsü ile enfekte olma veya bulaşma riski altında olan duyarlı türlerden olan diğer hayvanlardan uzak olan yerlerde tutmakla yükümlüdür.

c) Yetkilendirilmiş veteriner hekimler, veteriner hekimler, veteriner laboratuvarları veya diğer resmi veya özel laboratuvarların üst düzey yetkilileri ile duyarlı türlere ait hayvanlar veya bu gibi hayvanlardan elde edilen ürünler ile mesleki nedenlerden dolayı ilişkisi olan herhangi biri, bu Yönetmelik çerçevesinde resmi müdahaleden önce, şap hastalığı varlığını veya şüphesi ile ilgili temin ettikleri bilgiyi, gecikme olmadan yetkili birime veya resmi veteriner hekimine bildirmekle yükümlüdür.

Şap hastalığı salgını şüphesi durumunda alınacak önlemler

MADDE 6 – (1) Yetkili birim, bir işletmede bir veya daha fazla hayvanın şap hastalığı ile enfekte veya kontamine olmasından şüphelendiği durumlarda aşağıdaki önlemleri alır.

a) Yetkili birim en kısa zamanda şap hastalığının varlığını ya da yokluğunu doğrulamak üzere resmi incelemeleri başlatır.

b) Yetkili birim kendi gözetimi altında, başta Ek-1’de tanımı yapılan salgının doğrulanması için gerekli laboratuvar incelemelerinde kullanılmak üzere örneklerin alınmasını sağlar.

(2) Resmi veteriner hekim, şüpheli enfeksiyon bildirildiği anda, şüpheli hayvan ya da hayvanların bulunduğu işletmeyi resmi olarak takip altına alır ve özellikle aşağıdaki hususların temin edilmesini;

a) İşletmedeki duyarlı türden olan her hayvan grubunda bulunan tüm hayvanların sayımının yapılmasını, hali hazırda ölmüş, enfekte veya kontamine olmasından şüphelenilen hayvanların sayısının kayıt altına alınmasını,

b) Hastalıktan şüphe duyulan dönem içerisinde yetkili birimin talebi üzerine ya da her ziyarette yetkili birim tarafından kontrol edilmek üzere (a) bendinde yer alan hayvan sayılarının güncel tutulması için doğan veya ölen duyarlı türden hayvan sayılarının hayvan sahibi tarafından kayıt altına alınmasını,

c) İşletmedeki süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri, karkaslar, post ve deriler, yün, sperma, embriyo, ova, sıvı ahır gübresi ve dışkı ile beraber işletmedeki hayvan yemi ve altlık stoklarının kayıt altına alınmasını ve bu kayıtların saklanması,

ç) 19 uncu maddede yer alan farklı epidemiyolojik birimlerden oluşan işletmeler hariç, duyarlı türlerden olan herhangi bir hayvanın işletmeye girmemesini veya işletmeden çıkmamasının temin edilmesi ve işletmedeki duyarlı türden olan tüm hayvanların kendi yerleşimlerinde veya izole edilebilecekleri farklı bir yerde barındırılmasını,

d) Duyarlı türlerden olan hayvanların barındığı bina ve yerlerin girişleri ile çıkışlarında ve işletmenin kendisinde uygun dezenfeksiyon yöntemlerinin kullanılmasını,

e) 15 inci maddeye uygun olarak epidemiyolojik bir araştırmanın yürütülmesini,

f) Epidemiyolojik araştırmayı kolaylaştırmak için, Ek-2'nin beşinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi uyarınca laboratuvar testleri için gerekli örneklerin alınmasını,

sağlar.

şap hastalığı salgını şüphesi durumlarında işletmeye giriş ve ıkışlar

MADDE 7 – (1) şap hastalığı salgınından şüphelenildiğinde, 6 ncı maddedeki şart koşulan önlemlere ilaveten, işletmeye tüm giriş ve işletmeden tüm ıkışlar yasaktır. Yasak özellikle aşağıdaki hususlar için geçerlidir:

a) Duyarlı türlerden olan hayvanların et veya karkasları, et ürünleri, süt veya süt ürünleri, sperma, ova veya embriyoları veya hayvan yemi, kapları, nesnelere veya yn, post ve deri, kıllar veya hayvan atıkları, sıvı ahır gübresi ve dışkı gibi diğer maddeler veya şap virüsünü bulaştırması muhtemel herhangi bir maddenin işletme dışına hareketi,

b) şap hastalığına duyarlı olmayan türlerden olan hayvanların hareketi,

c) Kişilerin işletmeye giriş veya ıkışları,

) Araçların işletmeye giriş veya ıkışları.

(2) Birinci fıkranın (a) bendindeki yasağın istisnası olarak, işletmedeki sütün depolanmasında zorluklarla karşılaşılması durumunda yetkili birim, işletmede sütün imha edilmesi emrini veya veteriner gözetimi altında ve şap virüsünün saçılmasını önleyecek donanıma sahip bir araçla imha edilmek veya şap virüsünün tahrip edecek bir işleme tabi tutulmak üzere mümkün olan en yakın yere nakledilmesine izin verir.

(3) Birinci fıkranın (b), (c) ve () bentlerinde sayılan yasakların istisnası olarak, şap virüsünün yayılmasını önleyecek her türlü tedbirin alınması şartı ile yetkili birim tarafından işletmeye giriş ve çıkışlara izin verilir.

Önlemlerin diğler işletmelere genişletilmesi

MADDE 8 – (1) Yetkili birim, işletmelerin yerleşim yerleri ve yapıları nedeniyle veya 6 ncı maddede yer alan hayvanlarla temasları bir kontaminasyon şüphesi yaratıyorsa, 6 ncı ve 7 nci maddelerde öngörülen önlemler, diğler işletmelere genişletilir.

(2) Yetkili birim, duyarlı türden hayvanların bulunması nedeniyle şap hastalığı enfeksiyonu veya kontaminasyonu şüphesi yaratıyorsa 18 inci maddede yer alan tesislere veya nakil araçlarına, 6 ncı maddede ve 7 nci maddenin birinci fıkrasında öngörülen önlemleri uygular.

Geçici kontrol bölgesi

MADDE 9 – (1) Hastalığın epidemiyolojik durumunun gerektirmesi halinde ve özellikle bu durum duyarlı türden hayvanların yoğunluğunun yüksek olması, geniş çaplı hayvan hareketleri veya duyarlı türden hayvanlar ile irtibatta olan kişilerin olması, şüpheli durum bildiriminde gecikme olması veya şap virüsünün bulaşma yolları veya muhtemel kökeni ile ilgili bilginin yetersiz olmasını kapsıyor ise yetkili birim geçici kontrol bölgesi oluşturabilir.

(2) Geçici kontrol bölgesinde mevcut duyarlı hayvan türlerinin barındırıldığı işletmelerde, 6 ncı maddesinin birinci fıkrası ve ikinci fıkrasının (a), (b) ve (d) bentleri ile 7 nci maddenin birinci fıkrasında öngörülen önlemler uygulanır.

(3) Geçici kontrol bölgesinde alınan önlemler, daha geniş bir alanda veya tüm ülke sınırları içerisinde tüm hayvan hareketlerinin, geçici olarak Bakanlık tarafından yasaklanması ile desteklenebilir. Ancak şap hastalığına duyarlı olmayan türlerden olan hayvanların hareketinin yasaklanması, gerekliliği istisnai olarak ispatlanmadıkça yetmişiki saati aşamaz.

Koruyucu eradikasyon programı

MADDE 10 – (1) Yetkili birim, epidemiyolojik bilgiler veya diğler bulgular gerektirdiğinde, kontamine olma ihtimali olan duyarlı türden hayvanların ve epidemiyolojik olarak bağılı üretim birimlerindeki veya bitişik işletmelerdeki hayvanların, koruyucu amaçlı öldürülmesi de dahil olmak üzere, bir koruyucu eradikasyon programı uygulayabilir.

(2) Böyle bir durumda, örneklerin alınması ve duyarlı türden olan hayvanların klinik açıdan muayene edilmesi, en azından Ek-2'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile beşinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uygun olarak yürütülür.

Önlemlerin devam ettirilmesi

MADDE 11 – (1) Şap hastalığı şüphesi resmi olarak kaldırılana kadar, yetkili birim 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddelerde belirtilen önlemleri geri çekemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Şap Hastalığı Salgınının Doğrulanması ve Alınacak Önlemler

Alınacak önlemler

MADDE 12 – (1) Şap hastalığı salgını doğrulandığı anda yetkili birim gecikmeksizin, işletmede 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerde öngörülen önlemlere ilaveten, aşağıdaki önlemleri de uygular.

a) Duyarlı türden olan tüm hayvanlar yerinde itlaf edilir. İstisnai durumlarda duyarlı türlerden olan hayvanlar, nakil ve itlaf etme esnasında şap virüsünün yayılması riskini önleyecek şekilde ve resmi gözetim altında, bu amaca uygun olan en yakın bir yerde öldürülür.

b) Duyarlı türlerden olan hayvanların itlaf edilmesinden önce veya itlaf edilmesi esnasında resmi yetkili birim, 15 inci maddede yer alan epidemiyolojik araştırmalar için gerekli tüm uygun örneklerin Ek-2'nin beşinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uygun olarak gereken miktarlarda alınmasını sağlar. Yetkili birim, epidemiyolojik olarak birincil kaynağa bağlı ikincil bir kaynak görülmesi durumunda ve birincil kaynaktan 15 inci maddede yer alan epidemiyolojik araştırmalar için ihtiyaç duyulan yeterli miktarda örnek, 6 ncı maddenin ikinci fıkrasına uygun olarak alındı ise aynı maddenin uygulanmaması kararını alabilirler.

c) İşletmede ölen veya birinci fıkranın (a) bendine uygun olarak itlaf edilen duyarlı türden olan hayvanların karkasları, şap virüsünün yayılma riskinin olmayacağı bir şekilde, resmi gözetim altında,

vakit kaybetmeden işleme tabi tutulur. Özel durumlar, karkasların yerinde veya işletme dışında gömülmesini veya yakılmasını gerektiriyor ise, benzeri işlemler 57 nci maddede yer alan acil eylem planları çerçevesinde, önceden hazırlanmış olan talimatlara uygun olarak yürütülür.

ç) Kontaminasyon şüphesi ortadan kaldırılana kadar, 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan tüm ürün ve maddeler izole edilir veya resmi veteriner hekimin talimatları doğrultusunda şap virüsünün imha edilmesini sağlayacak şekilde bir işleme tabi tutulur.

(2) Yetkili birim, duyarlı türden hayvanların öldürülmesinden, işlenmesinden ve birinci fıkranın (ç) bendinde öngörülen önlemlerin alınmasının tamamlanmasından sonra;

a) Duyarlı türden hayvanların barındırıldığı binalar, çevreleri ve nakil için kullanılan araçlar ile kontamine olması muhtemel diğer binalar ve ekipmanların 13 üncü maddeye uygun olarak temizlenmesini ve dezenfekte edilmesini,

b) Buna ilaveten insanların yaşama alanlarının veya işletmedeki ofis alanların şap virüsü ile kontamine olduğuna dair makul bir şüphe varsa bu alanların da uygun yöntemlerle dezenfekte edilmesini,

c) İşletmeye yeni hayvan girişinin Ek-4'e uygun olarak yürütülmesini,

sağlar.

Temizlik ve dezenfeksiyon

MADDE 13 – (1) Yetkili birim tarafından, bu Yönetmelik ile öngörülen önlemlerin ayrılmaz bir parçası olarak, temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri belgelendirilir. Dezenfeksiyon işlemi şap virüsünün imha edilmesini temin etmek için, resmi veteriner hekim talimatları doğrultusunda ve resmi gözetim altında ve Bakanlık tarafından veteriner hijyenik ürünler mevzuatına uygun olarak resmi olarak izin verilmiş dezenfektanlar ve bu dezenfektanların uygun çalışma konsantrasyonları kullanılarak yürütülür.

(2) Yetkili birim, uygun zararlı kontrolü de dahil olmak üzere, temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinin çevre üzerine olumsuz etkilerini mümkün olduğunca azaltacak şekilde uygulanmasını temin eder.

(3) Yetkili birim, kullanılan herhangi bir dezenfektanın, etkin bir şekilde dezenfekte edebilmesinin yanı sıra mevcut en iyi teknolojiye uygun olarak, çevre ve halk sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin asgari düzeyde olmasını temin etmek için çaba sarf eder.

(4) Yetkili birim, temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerini Ek-3'e uygun olarak yürütür.

Şap hastalığı salgını olan hayvanlardan veya bu hayvanlarla temas eden hayvanlardan elde edilen ürünlerin veya maddelerin işlenmesi ve takibi

MADDE 14 – (1) Şap hastalığı salgınının doğrulandığı bir işletmedeki duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen, 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan ürünler ve maddeler ile o işletmede bulunan duyarlı türden olan hayvanlardan, işletmeye hastalığın olası giriş tarihi ile resmi önlemlerin uygulandığı tarih arasında geçen sürede alınan sperma, ova ve embriyolar takip edilir ve işlenir veya sperma, ova ve embriyo dışındaki maddeler şap virüsünün imha edilmesi ve hastalığın yayılmasını engelleyecek şekilde, resmi gözetim altında muameleye tabi tutulur.

Epidemiyolojik araştırma

MADDE 15 – (1) Şap hastalığı salgınları ile ilgili epidemiyolojik araştırmaların, standartlaştırılmış, hızlı ve hedefe yönelik araştırmalar olmasını sağlamak için, epidemiyoloji eğitimi almış resmi veteriner hekimler tarafından, 57 nci maddede öngörülen acil eylem planları çerçevesinde hazırlanan anketler temelinde yürütülür. Bu araştırmalar;

a) Şap hastalığından şüphelenilmesinden veya bildiriminden önce, hastalığın işletmede muhtemel bulunma süresinin uzunluğu,

b) İşletmedeki şap virüsünün muhtemel kaynağı ve aynı kaynaktan enfekte veya kontamine olmasından şüphelenilen hayvanların bulunduğu diğer işletmelerin belirlenmesi,

c) Büyükbaş hayvanlar ve domuzlar dışında, diğer duyarlı türden hayvanlarda muhtemel enfeksiyon veya kontaminasyon ihtimali,

ç) Söz konusu işletmelerden şap virüsünü taşıyabilecek olan hayvanların, kişilerin, araçların ve 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan maddelerin giriş ve çıkışları,

ile ilgili hususları kapsamalıdır.

(2) Yetkili birimler, hastalığın epidemiyolojisi ve yayılımı konusunda Bakanlığa sürekli ve düzenli olarak bilgi verir.

Şap hastalığı salgınlarının doğrulanması durumunda alınacak ek önlemler

MADDE 16 – (1) Yetkili birim şap hastalığı salgınının doğrulandığı bir işletmede, duyarlı türden olan hayvanların yanı sıra, işletmedeki şap hastalığına duyarlı olmayan türden hayvanların da itlaf edilmeleri ve şap virüsünün yayılma riskini önleyecek şekilde işleme tabi tutulmaları emrini verebilir. Ancak, izole edilebilen, etkili bir şekilde temizlenebilen ve dezenfekte edilebilen, şap hastalığına duyarlı olmayan türlerden olan hayvanlar için, bireysel olarak tanımlanmaları koşuluyla, bu hüküm uygulanmaz.

(2) Yetkili birim, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen önlemleri, epidemiyolojik bilgiler veya diğer bulgular olası bir bulaşmadan şüphelenilmesine neden oluyor ise, epidemiyolojik olarak bağlı üretim ünitelerine veya bitişik işletmelere uygulayabilir. Bu yönde bir uygulama yapılmadan önce Bakanlığa bildirilir. Bu durumda, örneklerin alınması ve hayvanların klinik muayenesine ilişkin işlemler, Ek 2 nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile beşinci fıkrasının, (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde belirlenen şekilde yürütülür.

(3) Yetkili birim, ilk şap hastalığının salgınının doğrulanmasından sonra, derhal 21 inci maddeye uygun olarak oluşturulan gözetim bölgesi kadar büyüklükteki bir alanda, acil aşılama yapılması için gerekli olan düzenlemelere yönelik hazırlıkları yapar.

(4) Yetkili birim, 9 uncu ve 10 uncu maddelerde öngörülen önlemleri uygulayabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Özel Durumlarda Uygulanacak Önlemler

Şap hastalığı salgını durumunda, duyarlı türden hayvanları barındıran özel işletmelerde veya çevresinde geçici veya sürekli uygulanacak önlemler

MADDE 17 – (1) Şap hastalığı salgını, laboratuvar, hayvanat bahçesi, yaban yaşam parkı ve çevresi çitle kapalı alanlar veya 5996 sayılı Kanuna uygun olarak onaylanan kurum, enstitü veya merkezler ve bilimsel amaçlı türlerin veya çiftlik hayvanı gen kaynaklarının korunması amacıyla hayvan barındırılan yerlerdeki duyarlı türden hayvanların enfekte olması için bir tehdit oluşturuyor ise yetkili birim, bu hayvanların enfeksiyondan korunması için tüm biyo-güvenlik önlemlerini alır. Bu önlemler, bu yerlere girişin yasaklanması veya girişin özel koşullara bağlanmasını içerebilir.

(2) Birinci fıkrada yer alan tesislerden birinde şap hastalığı salgını doğrulandığında, yetkili birim ülkenin hayvan sağlığı statüsünün tehlikeye atılmaması ve şap virüsünün yayılması riskinin önlenmesi için gerekli tüm önlemlerin alınması koşuluyla, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendini uygulamayabilir.

(3) Yetkili birim bu maddenin ikinci fıkrası uyarınca aldığı, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendini uygulamama yönündeki kararı derhal Bakanlığa bildirilir. Kararın çiftlik hayvanı gen kaynakları ile ilgili olması durumunda bildirim kapsamında, 62 nci maddenin ikinci fıkrasının (e) bendi uyarınca oluşturulan ve önceden hastalığa duyarlı hayvan türlerinin ırkının devamı için zaruri olarak belirlenen üretim tesisleri listesine atıf da bulunacaktır.

(4) Bu maddede belirtilen özel durumlar Bakanlık tarafından değerlendirilir ve şap virüsünün yayılımının önlenmesi açısından, başta 44 üncü madde uyarınca bölgeselleşme ile 49 uncu, 50 nci ve 51 inci maddeleri uyarınca acil durum aşılması ile ilgili olanlar olmak üzere gerekli tedbirlere karar verir ve bu kararların uygulanmasını sağlar.

Kesimevlerinde, sınır kontrol noktalarında ve nakil araçlarında uygulanacak önlemler

MADDE 18 – (1) Bir kesimevinde, bir sınır kontrol noktasında veya bir nakil aracında şap hastalığı vakası doğrulandığında, yetkili birim etkilenen kesimevleri, sınır kontrol noktaları ve nakil araçları ile ilgili olarak aşağıdaki önlemlerin uygulanmasını sağlar.

a) Bu tesislerdeki veya nakil araçlarındaki tüm duyarlı türden olan hayvanlar derhal itlaf edilir.

b) (a) bendinde yer alan hayvanların karkasları, şap virüsünün yayılması riskini önleyecek şekilde, resmi gözetim altında işleme tabi tutulur.

c) Enfekte olan veya enfekte olduğundan şüphelenilen hayvanların ve kontamine hayvanların, sakatat da dahil olmak üzere, diğer hayvansal atıkları, şap virüsünün yayılması riskini önleyecek şekilde, resmi gözetim altında işleme tabi tutulur.

ç) Bu tesislerdeki veya nakil araçlarında gübre, dışkı ve sıvı ahır gübresi resmi gözetim altında dezenfeksiyona tabi tutulur. Bu yerlerden sadece Bakanlık tarafından insan tüketimine yönelik olmayan çıkarılacak hayvansal yan ürünlere ilişkin mevzuat hükümlerine göre işleme tabi tutulmak üzere uzaklaştırılır.

d) Vasıtalar veya nakil araçları da dahil olmak üzere, binaların ve ekipmanın temizliği ve dezenfeksiyonu, yetkili birim tarafından ortaya konan talimatlar doğrultusunda, 13 üncü maddeye uygun olarak, resmi veteriner hekiminin gözetimi altında gerçekleştirilir.

e) Epidemiyolojik araştırmalar 15 inci maddeye uygun olarak yürütülür.

(2) 20 nci maddede öngörülen önlemler, yetkili birim tarafından temas halinde olan işletmelerde de uygulanır.

(3) Yetkili birim tarafından, birinci fıkrada yer alan tesislere veya nakil araçlarına, birinci fıkranın (d) bendinde yer alan temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinin tamamlanmasından en az yirmidört saat sonrasına kadar kesim, muayene veya nakil için yeniden hayvan girişine izin verilmez.

(4) Epidemiyolojik olarak gerek duyulduğu, özellikle birinci fıkrada yer alan tesislere veya nakil araçlarına bitişik olan işletmelerdeki duyarlı türden olan hayvanların kontamine olduğundan şüphelenildiği durumlarda, yetkili birim tarafından 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (j) bendinin (2) numaralı alt bendinin istisnası olarak, birinci fıkrada yer alan tesislerde ve nakil araçlarında, salgın bildirim yapıldığı, 12 nci ve 21 inci maddelerde öngörülen önlemlerin uygulanması sağlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Farklı Epidemiyolojik Üretim Birimlerinden Oluşan

İşletmeler ve Temastaki İşletmeler

İşletmeler

MADDE 19 – (1) İki veya daha fazla ayrı üretim birimleri olan işletmeler söz konusu ise, yetkili birim istisnai durumlarda ve riskleri de dikkate aldıktan sonra, bu gibi işletmelerin şap hastalığından etkilenmeyen üretim birimlerinde, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendini uygulamayabilir.

(2) Birinci fıkrada yer alan istisna, sadece 6 ncı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen resmi araştırmalar sırasında resmi veteriner hekim tarafından şap virüsünün yayılmasının engellenmesi için birinci fıkrada yer alan üretim birimleri arasında işletmede şap virüsünün tespit edilmesinden en az iki kuluçka dönemi öncesinden başlamak kaydıyla

a) İdari kısım dahil olmak üzere tesisin yapısı ve büyüklüğü; ayrı bir hava boşluğu da dahil olmak üzere duyarlı türden farklı hayvan sürülerinin tamamıyla ayrılabilir ortamlarda bakım ve barındırılmasına imkan veriyorsa,

b) Farklı üretim birimlerindeki işlemlerin, özellikle ahır ve mera yönetimi, besleme, gübre ve dışkının temizlenmesi tamamen birbirinden ayrılmış ve farklı personel tarafından gerçekleştiriliyorsa,

c) Üretim birimlerinde kullanılan makineler, şap hastalığına duyarlı olmayan türden çalıştırılan hayvanlar, ekipman, tertibat, araçlar ve dezenfeksiyon donanımları tamamen ayrı ise

uygulanabilir.

(3) Yetkili birim süt ile ilgili olarak, aşağıdaki koşulların sağlanması durumunda, süt üreten bir işletmeye 12 nci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinden muafiyet tanıyabilir.

a) Bu işletmeler ikinci fıkrada belirlenen koşulları sağlıyorsa.

b) Her birimdeki sağım işlemi tamamen ayrı olarak yürütülüyorsa.

c) Amaçlanan kullanıma bağlı olarak, süt Ek 8' in Bölüm (A) veya Bölüm (B) de anlatılan işlemlerden en azından birine tabi tutuluyorsa.

(4) Birinci fıkraya uygun olarak bir muafiyet verilmesi durumunda böyle bir muafiyet; bu konuda Bakanlık tarafından verilecek talimatta öngörülen kurallar çerçevesinde uygulanır.

(5) Bakanlık bu maddede sözü edilen işletmelerle ilgili durumu gözden geçirir ve gerekmesi durumunda bu maddedeki tedbirlerin uygulanmasının koordinasyonu için gerekli talimatları yetkili birime bildirir.

Temas işletmeleri

MADDE 20 – (1) Resmi veteriner hekim, şap virüsünün kişilerin, hayvanların, hayvansal kökenli ürünlerin veya vasıtaların hareketiyle veya herhangi başka bir yolla diğer işletmelerden 6 ncı veya 12 nci maddelerde yer alan işletmelere veya bu işletmelerden diğer işletmelere bulaşmış olabileceğini tespit eder veya doğrulanana verilere dayanarak bu kaniya varırsa, söz konusu işletmeler temas işletmeleri kabul edilir.

(2) Temas işletmeleri, 6 ncı maddenin ikinci fıkrası ve 7 nci maddede öngörülen önlemlere tabidir. Bu nlemler, söz konusu temas işletmelerinde şap virüsü varlığı şüphesi, Ek-1'deki tanıma uygun olarak ve Ek-2 nin beşinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde öngörülen tetkik şartlarına uygun bir şekilde, resmi olarak kaldırılana kadar devam ettirilir.

(3) Temas işletmelerinden tüm hayvanların uzaklaştırılması, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde ilgili olan türler için belirlenmiş kuluçka süresine denk gelen bir dönem için yasaktır. Ancak yetkili birim 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının () bendinden istisna olarak, duyarlı türden olan hayvanların acil kesimi için, resmi gözetim altında doğrudan en yakındaki seçilmiş bir kesimevine nakline izin verebilir. Böyle bir istisnaya karar vermeden önce resmi veteriner hekim, en azından Ek 2'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında öngörülen klinik muayeneyi yapmak zorundadır.

(4) Resmi veteriner hekim, epidemiyolojik durumun izin verdiği kanaatinde ise, epidemiyolojik üretim biriminin 19 uncu maddeye uyması koşulu ile, birinci fıkrada öngörülen temas işletme tanımını, tek bir epidemiyolojik üretim birimi ve bu birimdeki hayvanlarla sınırlandırabilir.

(5) Bir şap hastalığı salgınında 17 nci ve 18 inci maddelerde yer alan tesisler ve nakil araçları arasındaki epidemiyolojik bağ bertaraf edilemiyorsa, 6 ncı maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile 7 nci maddede öngörülen önlemler, yetkili birim tarafından bu tesislere ve nakil araçlarına da uygulanır. Yetkili birim 10 uncu maddede öngörülen önlemlerin uygulanmasına karar verebilir.

(6) Bakanlık bu maddede sözü edilen işletmelerle ilgili durumu gözden geçirir ve gerekmesi durumunda bu maddedeki tedbirlerin uygulanmasının koordinasyonu için gerekli talimatları yetkili birime bildirir.

ALTINCI BÖLÜM

Koruma ve Gözetim Bölgeleri

Koruma ve gözetim bölgelerinin kurulması

MADDE 21 – (1) Resmi veteriner hekim, 9 uncu maddede öngörülen önlemlere dokunmaksızın, bir şap hastalığı salgınının doğrulanmasından hemen sonra, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirtilen önlemleri alır.

(2) Resmi veteriner hekim, birinci fıkrada yer alan şap hastalığı salgını merkez alarak, yarıçapı asgari 3 km. olacak şekilde bir koruma bölgesi ve koruma bölgesini de kapsayacak ve yarıçapı asgari 10 km olan bir gözetim bölgesi oluşturur. Bu bölgelerin coğrafi sınırları oluşturulurken; idari sınırlar, doğal engeller, gözetim imkanları, hava veya diğer yollarla şap virüsünün muhtemel yayılmasının tahmin edilmesini mümkün kılan teknolojik ilerleme dikkate alınır. Bölgelerin sınırları, eğer gerekli ise bu gibi unsurlar ışığında yeniden gözden geçirilir.

(3) Resmi veteriner hekim, koruma ve gözetim bölgelerinin girişlerindeki yolların yeterli büyüklükteki levhalarla işaretlenmesini temin eder.

(4) Şap hastalığının mümkün olan en kısa zamanda eradike edilmesi için gerekli olan önlemlerin tam koordinasyonunu sağlayabilmek üzere, yetkili birim 59 uncu ve 61 inci maddelerde yer alan ulusal ve yerel hastalık kontrol merkezlerini kurar veya kurdurur. 15 inci maddede yer alan epidemiyolojik araştırmaların yürütülebilmesi amacıyla, bu merkezler 63 üncü maddede öngörülen bir uzman grubu tarafından desteklenir.

(5) Resmi veteriner hekim vakit kaybetmeden, koruma bölgesindeki bir işletmede tahmini olarak enfeksiyonun görüldüğü ilk tarihten, en az yirmibir gün öncesinden başlayarak bu bölgelerden çıkan hayvanları takip etmeye başlar.

(6) Resmi veteriner hekim, şap virüsünün tahmini giriş tarihi ile ikinci fıkrada öngörülen önlemlerin yürürlüğe girdiği tarihler arasında koruma bölgesindeki duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen ve üretilen taze et, et ürünleri, çiğ süt ve çiğ süt ürünlerinin takibini yapar. Yetkili birim bunun gibi taze et, et ürünleri, çiğ süt ve çiğ süt ürünlerinin sırasıyla 25 inci, 26 ncı ve 27 nci maddelere uygun olarak işleme tabi tutulmasını veya şap virüsü kontaminasyon riski resmi olarak kaldırılana kadar el konulmasını sağlar.

Koruma bölgesindeki işletmelerde alınacak önlemler

MADDE 22 – (1) Resmi veteriner hekim gecikmeksizin koruma bölgelerinde aşağıdaki önlemleri alır.

a) Duyarlı türden olan hayvanları barındıran tüm işletmelerin kayıt altına alınmasını, bu işletmelerde bir an evvel mevcut bulunan tüm hayvanlar için bir sayım yapılmasını ve sayımın sürekli güncellenmesini sağlar.

b) Duyarlı türden olan hayvanların bulunduğu tüm işletmelerin, (a) bendinde yer alan kayıtlar ile şap virüsünün giriş veya çıkışını önlemek açısından uygulanan tüm önlemlere ilişkin belgelerin incelenmesini de içerecek biçimde, düzenli aralıklarla veteriner hekim denetimine tabi tutulmasını sağlar. Bu resmi veteriner hekim denetimi, EK-2'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında tanımlanan klinik muayene veya söz konusu ekin beşinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi uyarınca duyarlı türden olan hayvanlardan örnek alınmasını da içerebilir.

c) Duyarlı türden olan hayvanların buldukları işletmeden çıkarılmamasını sağlar.

(2) Birinci fıkranın (c) bendinin istisnası olarak, duyarlı türden olan hayvanlar acil kesim amacıyla, aynı koruma bölgesi içindeki bir kesimevine veya eğer koruma bölgesi içerisinde bir kesimevi yok ise, yetkili birim tarafından koruma bölgesi dışında belirlenen bir kesimevine resmi veteriner hekiminin gözetiminde doğrudan nakledilebilir. Bu nakillerde kullanılan araçlar her defasında resmi gözetim altında temizlenir ve dezenfekte edilir.

(3) İkinci fıkrada yer alan hayvan hareketleri için izin verilmesi sadece işletmede bulunan duyarlı türden olan hayvanların resmi veteriner hekimi tarafından Ek 2'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uygun klinik muayenesine dayanarak ve epidemiyolojik koşulların değerlendirilmesinden sonra, enfekte veya kontamine olduğundan şüphelenilmesine gerek olmadığına, yetkili birimin kani olması durumunda söz konusudur. Bu hayvanların eti 25 inci maddede belirtilen önlemlere tabidir.

Koruma bölgesinde hayvan ve hayvansal ürün hareketleri ile nakilleri

MADDE 23 – (1) Koruma bölgesi içerisinde;

a) Duyarlı türden olan hayvanların işletmeler arasındaki hareketi ve nakli,

b) Fuarlar, pazarlar, gösteriler gibi duyarlı türden hayvanların toplanması ve dağılmasını içeren faaliyetler,

c) Duyarlı türden olan hayvan yetiştiriciliği için seyyar hizmetler,

ç) Duyarlı türden olan hayvanlarda suni tohumlama veya bu hayvanlardan ova ve embriyo toplanması,

gibi tüm faaliyetler yasaktır.

İlave önlemler ve muafiyetler

MADDE 24 – (1) Resmi veteriner hekim 23 üncü maddedeki yasakları;

a) Duyarlı türden olmayan hayvanların koruma bölgesi içinde yerleşik işletmeler arasında hareketi ve nakli veya koruma bölgesi içine bu tür hayvanların girişi veya bu bölgeden çıkışı,

b) Koruma bölgesinden tüm hayvan türlerinin transit geçişini,

c) Şap virüsü yayılması riskinin olduğu durumlarda, duyarlı türden olan hayvanlarla temasta olabilecek kişilerin bir araya geldiği toplantıları,

ç) Şap hastalığına duyarlı olmayan türden olan hayvanlarda suni tohumlama veya bu hayvanlardan ova ve embriyo toplanmasını,

d) Hayvan nakilleri için tasarlanmış olan taşıtların hareketini,

e) Duyarlı türden olan hayvanların işletmede özel tüketim amaçlı kesimini,

f) 33 üncü maddede yer alan malların, duyarlı türden olan hayvanları barındıran işletmelere nakledilmesini,

engelleyecek şekilde genişletebilir.

(2) Yetkili birim;

a) Bütün türlere ait hayvanlar için sadece ana yollar veya tren yolları kanalıyla koruma bölgesi üzerinden transit geçişine,

b) Koruma bölgesi dışındaki bir işletmeden geldiği resmi veteriner hekim tarafından belgelendirilmiş ve acil kesim için belirli bir kesimevine belli bir güzergah kullanılarak yönlendirilmiş duyarlı hayvanların nakline, nakil sonrası araçların kesimevinde resmi gözetim altında temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi ve aracın seyir defterine kayıt edilmesi şartı ile,

c) İşletmedeki hayvanlara, işletmenin personeli tarafından aynı işletmedeki hayvanlardan toplanan veya işletmede depolanan sperma veya bir sperma merkezinden getirilerek işletme dışında teslim edilen sperma kullanılarak suni tohumlama yapılmasına,

ç) Ek-5'te belirlenen koşulları göz önünde bulundurarak tek tırnaklıların hareket ve nakline,

d) Duyarlı türden olan hayvanları barındıran işletmelere 33 üncü maddede yer alan yem, saman, kuru ot ve sapların belirli koşullar altında nakledilmesine,

izin verebilir.

Koruma bölgesinde üretilmiş taze ete ilişkin önlemler

MADDE 25 – (1) Menşei koruma bölgesi olan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen taze et, kıyma ve hazır et ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Koruma bölgesinde yerleşik olan tesislerde duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen taze et, kıyma ve hazır et ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada yer alan taze et, kıyma ve hazır et ürünleri resmi veteriner hekim tarafından ilgili mevzuat uyarınca damgalanır. Bunu takiben, kapalı konteynırlarda Ek 6'nın (A) bölümüne uygun olarak işleme tabi tutulan et ürünlerine dönüştürülmesi için, yetkili birim tarafından belirlenen bir tesise nakledilir.

(4) Koruma bölgesindeki bir işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde üretilen ve bu tarihten sonra üretilen benzeri etlerden ayrı bir şekilde depolanıp nakledilmiş taze et, kıyma ve hazır et ürünlerine birinci fıkra hükümleri uygulanmaz.

(5) İkinci fıkrada sözü edilen yasak, aşağıda belirtilen koşulların karşılanması halinde, koruma bölgesinde yerleşik bir tesisten elde edilen taze et, kıyma ve hazır et ürünlerine uygulanmaz.

a) Tesis sıkı bir veteriner hekim kontrolü altında faaliyet göstermelidir.

b) Tesiste sadece dördüncü fıkrada anlatılan taze et, kıyma veya hazır et ürünleri veya koruma alanı dışında beslenen ve kesilen hayvanlardan veya tesise 24 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendindeki hükümlere uygun olarak nakledilen ve orada kesilen hayvanlardan elde edilen taze et, kıyma veya hazır et ürünleri işlenmelidir.

c) Bu şekilde elde edilen taze et, kıyma ve hazır et ürünleri resmi veteriner hekim tarafından ilgili mevzuat uyarınca damgalanır.

ç) Tüm üretim sürecinde, bu şekilde elde edilen tüm taze et, kıyma veya hazır et ürünleri açıkça tanımlanmalı ve bu Yönetmeliğe uygun olarak koruma bölgesinin dışına dağıtımı uygun olmayan taze et, kıyma veya et karışımlarından ayrı tutularak nakledilmeli ve depolanmalıdır.

(6) Beşinci fıkra kapsamındaki taze et, kıyma ve hazır et ürünlerinin dış ticarete sunulacak olması durumunda, beşinci fıkrada yer alan koşullara uygun olduğu resmi veteriner hekim tarafından belgelendirilir. Bakanlık ya da yetkili birim, resmi veteriner hekim tarafından yürütülen uygunluk kontrolünü denetler ve bu tür belgelendirme amacıyla onaylanan tesislerin bir listesini tutar.

(7) Bakanlık birinci fıkrada öngörülen yasaklamaya belirli koşullarda muafiyet getirebilir. Bu muafiyet özellikle koruma bölgesinde otuz günden daha uzun süre ile kalmış hayvanlardan elde edilen etleri kapsar.

Koruma bölgesinde üretilmiş et ürünlerine ilişkin önlemler

MADDE 26 – (1) Menşei koruma bölgesi olan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen etlerden üretilen et ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Birinci fıkrada sözü edilen yasaklama, Ek-7'nin (A) bölümünde belirlenen işlemlerden birinden geçen veya 25 inci maddenin dördüncü fıkrasında yer alan etlerden üretilmiş olan et ürünlerine uygulanmaz.

Koruma bölgesinde üretilmiş süt ve süt ürünlerine ilişkin önlemler

MADDE 27 – (1) Menşei koruma bölgesi olan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen sütün ve bu sütten üretilen ürünlerin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Koruma bölgesinde yerleşik olan tesislerde duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilerek üretilen süt ve süt ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada belirtilen yasak, istisna olarak, koruma bölgesindeki bir işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde üretilen süt ve süt ürünleri için, söz konusu süt ve süt ürünleri bu tarihten sonra üretilen süt ve süt ürünlerinden ayrı bir şekilde depolanıp, nakledilmiş ise uygulanmaz.

(4) İstisna olarak, koruma bölgesi menşeli duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen süt ile bu sütten elde edilen süt ürünleri kullanım amaçlarına bağlı olarak Ek- 8'in (A) veya (B) bölümlerinde ortaya konan işlemlerden birine tabi tutuldu ise, birinci fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz. Sütün ve süt ürünlerinin işlenmesi beşinci fıkrada belirtilen tesislerde altıncı fıkrada belirlenen koşullarda yapılmalıdır. Ancak eğer koruma bölgesinde yerleşik bir işleme tesisi yok ise sekizinci fıkrada belirtilen koşullara uyularak koruma bölgesi dışındaki tesislerde kullanılır.

(5) İkinci fıkranın istisnası olarak, altıncı fıkrada belirtilen koşulların karşılanması durumunda, koruma bölgesinde yerleşik tesislerde hazırlanan süt ve süt ürünleri için ikinci fıkradaki yasaklama uygulanmaz.

(6) Dördüncü ve beşinci fıkralarda yer alan tesisler aşağıdaki koşullara uyum sağlar.

a) Tesis sürekli bir resmi veteriner hekim kontrolü altında faaliyet göstermelidir.

b) Tesiste kullanılan tüm sütler, üçüncü ve dördüncü fıkralar ile uyumlu olmalı veya çiğ süt, koruma alanı dışındaki hayvanlardan elde edilmelidir.

c) Tüm üretim süreci boyunca süt açıkça tanımlanmalı ve koruma alanı dışına gönderilmeyecek olan çiğ sütten ve çiğ süt ürünlerinden ayrı olarak nakledilmeli ve depolanmalıdır.

ç) Tesislere koruma bölgesi dışındaki yerleşik işletmelerden çiğ süt nakli, nakil işleminden önce temizlenmiş ve dezenfekte edilmiş ve daha sonra koruma bölgesi içerisinde duyarlı türden hayvanları barındıran işletmelerle temasta bulunmayan vasıtalar ile gerçekleştirilmelidir.

(7) Altıncı fıkra kapsamındaki sütün dış ticarete sunulacak olması durumunda, sütün altıncı fıkrada yer alan koşullara uygun olduğu resmi veteriner hekim tarafından belgelendirilir. Bakanlık ya da yetkili birim, resmi veteriner hekim tarafından yürütülen uygunluk kontrolünü denetler ve bu tür belgelendirme amacıyla onaylanan tesislerin bir listesini tutar.

(8) Koruma bölgesi içinde yerleşik olan işletmelerden, koruma bölgesi dışında yerleşik olan tesislere çiğ sütün nakledilmesi ve bu sütün işlenmesi aşağıdaki koşullara tabidir.

a) Koruma bölgesi içinde barındırılan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen çiğ sütün, koruma bölgesi dışında yerleşik tesislerde işlenmesine, yetkili birimler tarafından izin verilmiş olmalıdır.

b) İzin, nakil esnasında uyulacak kurallar ve nakil rotasını da içermelidir.

c) Nakil, nakil işlemi başlamadan önce temizlenen ve dezenfekte edilen ve nakil esnasında süt sızıntısına müsaade etmeyecek şekilde yapılmış ve bu özelliğini devam ettiren ve sütün yüklenmesi ile boşaltılması sırasında hava yoluyla bulaşmayı engelleyecek şekilde donatılmış olan vasıtalarla gerçekleştirilmiş olmalıdır.

ç) Duyarlı türden olan hayvanların sütünün toplandığı işletmeden ayrılmadan önce vasıtanın bağlantı boruları, araba lastikleri, tekerlek muhafazaları ve alt kısımları ile süt döküntüleri temizlenmiş ve dezenfekte edilmiş olmalı ve son dezenfeksiyondan sonra ve koruma bölgesini terk etmeden önce vasıta, duyarlı türden hayvan barındıran diğer işletmelerle temasta bulunmamış olmalıdır.

d) Nakil araçları bir coğrafi veya idari alana tahsis edilmiş ve buna göre işaretlenmiş olmalı ve bir başka alana sadece resmi gözetim altında temizlendikten ve dezenfekte edildikten sonra hareket edebilmelidir.

(9) Koruma bölgesinde yerleşik olan işletmelerdeki duyarlı türden olan hayvanlardan çiğ süt örneklerinin alınması ve şap hastalığı tanısı için onaylanmış olan veteriner tanı laboratuvarları dışında, başka bir laboratuvara nakledilmesi ve söz konusu sütün buralarda işleme tabi tutulması yasaktır.

Koruma bölgesinde duyarlı türden olan hayvanlardan toplanmış sperma, ova ve embriyolara ilişkin önlemler

MADDE 28 – (1) Menşei koruma bölgesi olan, duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen sperma, ova ve embriyoların pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Koruma bölgesindeki bir işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde toplanan ve dondurulmuş olarak depolanan sperma, ova ve embriyolar için, birinci fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz.

(3) İkinci fıkrada yer alan enfeksiyon tarihinden sonra toplanan dondurulmuş sperma ayrı bir şekilde depolanır ve sadece aşağıdaki hususlar gerçekleştiğinde serbest bırakılır.

a) 35 inci maddeye uygun olarak şap hastalığı salgınına ilişkin tüm önlemlerin kaldırılmış olması,

b) Sperma toplama merkezindeki tüm hayvanların klinik muayeneden geçirilmiş olması ve Ek-2'nin altıncı fıkrasına uygun olarak alınan örneklerin toplama merkezinde enfeksiyonun olmadığını doğrulanması için serolojik teste tabi tutulmuş olması,

c) Sperma toplanan hayvanın sperma toplama tarihinden en az yirmisekiz gün sonra serolojik teste tabi tutularak şap virüsü antikoları yönünden negatif olarak bulunması,

gereklidir.

Koruma bölgesinde duyarlı türden olan hayvanlar tarafından üretilen gübre ve dışkıların nakledilmesi ve dağıtılması

MADDE 29 – (1) Duyarlı türden olan hayvanların barındırıldığı koruma bölgesinde yerleşik olan ve 18 inci maddede yer alan işletme, tesis ve nakil araçlarından dışkı veya gübrenin koruma bölgesi içinde nakli ve dağıtımı yasaktır.

(2) Birinci fıkradaki yasağın istisnası olarak, yetkili birim, koruma bölgesinde yerleşik olan bir işletmedeki duyarlı türden olan hayvanların gübrelere, Bakanlık tarafından çıkarılacak insan tüketimine yönelik olmayan hayvansal yan ürünlere ilişkin mevzuat hükümlerine göre bu amaç için belirlenmiş bir tesise işleme tabi tutulmak üzere nakledilmesine veya ara depolanmasına izin verilebilir.

(3) Birinci fıkradaki yasağa karşın, yetkili birim, koruma bölgesinde yerleşik olan ve 6 ncı veya 12 nci maddelere tabi olmayan işletmelerdeki duyarlı türden olan hayvanların gübrelere belirlenen alanlara dağıtılması için sadece aşağıdaki koşullar altında muafiyet verilebilir.

a) Gübrenin tümü, enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün önce, koruma bölgesindeki bir işletmede üretilmiş olmalı ve dışkı veya gübre duyarlı türden olan hayvanların barındırıldığı işletmelerden yeterli uzaklıkta bir araziye alçaktan serpilmeli ve bir an evvel toprakla karıştırılmalıdır.

b) Büyükbaş hayvanlara veya domuzlara ait gübreler söz konusu ise;

1) İşletmedeki tüm hayvanların, resmi veteriner hekimi tarafından muayenesi şap virüsü ile enfekte hayvan şüphesini ortadan kaldırmış olmalıdır.

2) Gübrenin tümü üçüncü fıkranın (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan muayeneden en az dört gün önce üretilmiş olmalıdır.

3) Koruma bölgesinde duyarlı türden hayvan barındıran diğer işletmelerden yeterli uzaklıkta, menşeye işletmeye yakın olarak seçilmiş arazilere serpilerek toprağa karıştırılmalıdır.

(4) Resmi veteriner hekim duyarlı türden hayvanların barındırıldığı işletmelerden dışkı ve gübrelere çıkarılmasına, sızıntı yapmayan nakil araçlarına yükleme yapıldıktan sonra ve işletmeyi terk etmeden önce temizlenmesi ve dezenfeksiyonu başta olmak üzere, şap virüsünün yayılmasını engelleyen sıkı önlemler alınmasına bağlı olarak izin verir.

Koruma bölgesindeki duyarlı türden olan hayvanlara ait post ve derilerine ilişkin önlemler

MADDE 30 – (1) Menşei koruma bölgesi olan, duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen post ve derilerin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Aşağıdaki koşullardan birini yerine getiren post ve deriler için birinci fıkrada sözü edilen yasaklama uygulanmaz.

a) 12 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde çıkartılan ve bu tarihten sonra çıkartılan post ve derilerden ayrı olarak saklanması.

b) Ek-6'nın (A) bölümünde ortaya konan şartlara uyması.

Koruma bölgesinde üretilen koyun yünü, geviş getiren hayvanların kılı ve domuz kılına ilişkin önlemler

MADDE 31– (1) Menşei koruma bölgesi olan, koyun yünü, geviş getiren hayvanların kılı ve domuz kılının pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Aşağıdaki koşullardan birini yerine getiren işlenmemiş yün, kıl ve domuz kılı için, birinci fıkrada öngörülen yasaklama uygulanmaz.

a) 12 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde elde edilen ve bu tarihten sonra elde edilen yün, kıl ve domuz kılından ayrı olarak saklanması.

b) Ek-6'nın (A) bölümüne uygun olarak işleme tabi tutulması.

Koruma bölgesinde üretilen diğer hayvansal ürünlere ilişkin önlemler

MADDE 32 – (1) 25 inci ile 31 inci maddeler arasında bahsi geçmeyen duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen hayvansal ürünlerin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Birinci fıkranın istisnası olarak, aşağıdaki koşullardan birini yerine getiren ürünler için, söz konusu fıkrafta öngörülen yasak uygulanmaz.

a) İşletmede 12 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde üretilen ve bu tarihten sonra üretilen ürünlerden ayrı olarak saklanması ve nakledilmesi.

b) Ek-6'nın (A) bölümüne uygun olarak işleme tabi tutulması.

c) Özel ürünlerin Ek-6'nın (A) bölümünde yer alan şartlarla uyumlu olması.

ç) Bulunması muhtemel şap virüsünün imha edilmesini sağlamak için bir işleme tabi tutulan hayvansal orijinli ürünleri içeren veya bu Yönetmelik hükümleri kapsamında kısıtlamaya tabi tutulmayan hayvanlardan elde edilmiş olan ve ileri bir işleme tabi tutulmayan bileşik ürünler olmaları.

d) In vitro tanı için veya laboratuvar kimyasalı olarak kullanılmak üzere, paketlenmiş ürünler olması.

Koruma bölgesinde üretilen yem, saman, kuru ot ve saplara ilişkin önlemler

MADDE 33 – (1) Menşei koruma bölgesi olan yem, saman, kuru ot ve saplara pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Birinci fıkranın istisnası olarak, aşağıdaki durumlarda yem, saman, kuru ot ve saplara için, söz konusu fıkrafta öngörülen yasak uygulanmaz.

a) İşletmede 12 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde üretilen ve bu tarihten sonra üretilen ürünlerden ayrı olarak saklanması ve nakledilmesi.

b) Yetkili birimlerin iznine tabi olarak koruma bölgesi dahilinde kullanımı amaçlanıyorsa.

c) Duyarlı türden olan hayvanları barındırmayan tesislerde üretilmişler ise.

ç) Ham maddesini ikinci fıkranın (c) bendinde yer alan tesislerden veya koruma bölgesi dışında yerleşik olan tesislerden alarak ve duyarlı türden olan hayvanları barındırmayan tesislerde üretilmiş ise.

(d) Duyarlı türden olan hayvanları barındıran işletmelerde üretilen ve Ek-6'nın (B) bölümünde yer alan şartlara uyan saman ve sap ise.

İstisnaların tanınması ve ek sertifikasyon

MADDE 34 – (1) 24 üncü ile 33 üncü maddeler arasında öngörülen yasaklarla ilgili istisnalar sadece, yetkili birim tarafından ürünler koruma bölgesini terk etmeden önce yeterli bir süre zarfında bütün gerekliliklerin yerine getirilmiş olmasına ve şap virüsünün yayılması riskinin olmadığı kanaatine varması sonucu alacağı özel bir kararla verilebilir.

Koruma bölgesinde önlemlerin kaldırılması

MADDE 35 – (1) Koruma bölgesinde uygulanan önlemler, aşağıdaki koşullar sağlanana kadar geçen süre içinde devam ettirilir.

a) 12 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan işletmedeki duyarlı türden olan hayvanların öldürülmesi ve güvenli olarak imha edilmesinin ve 13 üncü maddeye uygun olarak yürütülen ön temizlik ve dezenfeksiyonun tamamlanmasının üstünden en az onbeş gün geçmesi.

b) Koruma alanı içerisinde yerleşik olan ve duyarlı türden olan hayvanları barındıran tüm işletmelerde tetkiklerin tamamlanması ve negatif sonuçların elde edilmesi.

(2) Koruma bölgesi için özel olan önlemlerin kaldırılmasından sonra, 36 ncı ve 41 inci maddeler arası öngörülen gözetim bölgesinde uygulanan önlemler, 43 üncü maddeye uygun olarak kaldırılana kadar, en az onbeş gün süre ile daha devam ettirilir.

(3) Birinci fıkranın (b) bendinde yer alan tetkik, Ek-2'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan kriterlere uygun olarak, enfeksiyonun olmadığını doğrulamak üzere gerçekleştirilir ve söz konusu Ek-2'nin beşinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerinde belirlenen kriterleri esas alarak, aynı Ek-2'nin yedinci fıkrasında öngörülen önlemleri içerir.

Gözetim bölgesindeki işletmelere uygulanacak önlemler

MADDE 36 – (1) Gözetim bölgesinde 22 nci maddenin birinci fıkrasında hükme bağlanan önlemler uygulanır.

(2) 22 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki yasağın istisnası olarak, gözetim bölgesi dahilinde yetersiz kesim kapasitesi olması veya kesim kapasitesinin olmaması durumunda, yetkili birimler, resmi gözetim altında, gözetim bölgesinde yerleşik işletmelerden duyarlı türden olan hayvanların kesim için doğrudan gözetim bölgesi dışında yerleşik olan bir kesimevine, aşağıdaki koşullara tabi olmak kaydıyla nakli için izin verebilirler.

a) 22 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan kayıtların resmi olarak kontrole tabi tutulması ve işletmenin epidemiyolojik durumunun şap virüsü ile bulaşık veya enfekte olması şüphesi göstermemesi.

b) İşletmedeki duyarlı türden olan tüm hayvanların resmi veteriner hekimi tarafından yapılan muayenelerinde sonuçların negatif olması.

c) Ek-2'nin altıncı fıkrasında belirtilen istatistik parametreleri dikkate alarak temsili sayıda hayvanın klinik olarak enfekte hayvan varlığının veya enfekte hayvan şüphesinin kaldırılması için klinik muayeneye tabi tutulması.

ç) Kesimevinin yetkili birim tarafından seçilmiş olması ve gözetim bölgesine mümkün olan en yakın yerde bulunması.

d) Bu hayvanlardan elde edilen etlerin 38 inci maddede belirtilen işleme tabi tutulması.

Gözetim bölgesindeki duyarlı türden olan hayvanların hareketi

MADDE 37 – (1) Gözetim bölgesi dahilindeki işletmelerden duyarlı türlere ait hayvanlar nakledilmez.

(2) Birinci fıkranın istisnası olarak, aşağıda belirtilen amaçlardan herhangi biri söz konusu ise birinci fıkrada hükme bağlanan yasak uygulanmaz.

a) Koruma bölgesinde en son kaydedilen şap hastalığı salgınından en az onbeş gün geçtikten sonra, hayvanların diğer işletmelerin duyarlı türden olan hayvanları ile temasta bulunmadan, gözetim bölgesinde yerleşik meraya götürülmesi.

b) Hayvanların doğrudan aynı bölge içerisinde yerleşik bir kesimevinde kesilmek amacıyla resmi gözetim altında nakledilmeleri.

c) Hayvanları 36 ncı maddenin ikinci fıkrasına uygun olarak nakletmek.

ç) Hayvanları 24 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine uygun olarak nakletmek.

(3) İkinci fıkranın (a) bendinde öngörülen hayvan hareketlerine, yetkili birim tarafından sadece, işletmedeki duyarlı türden olan hayvanların Ek-2'nin altıncı fıkrasına uygun olarak alınan örneklerde test yapılması da dahil resmi veteriner hekimi tarafından muayene edilmesi sonucunda, hayvanların enfekte olduğu şüphesinin veya hayvanların kontamine olduğu şüphesinin kalkmasından sonra izin verilebilir.

(4) İkinci fıkranın (b) bendinde öngörülen hayvan hareketleri için izin, yetkili birim tarafından sadece, 36 ncı maddenin ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde öngörülen önlemlerin tatmin edici sonuçlarla tamamlanmasından sonra verilir.

(5) Resmi veteriner hekim vakit kaybetmeden, gözetim bölgesindeki bir işletmede tahmini olarak enfeksiyonun görüldüğü ilk tarihten en az yirmibir gün öncesinden başlayarak, bu bölgeden çıkan duyarlı türden olan hayvanları takip etmeye başlar ve takip sonuçları ile ilgili olarak, yetkili birimleri bilgilendirir.

Gözetim bölgeleri menşeli duyarlı türden olan hayvanların taze eti ve bu etlerden üretilen et ürünleri için uygulanacak önlemler

MADDE 38 – (1) Menşei gözetim bölgesi olan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen taze et, kıyma ve hazır etler ile bu etlerden üretilen et ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Menşei gözetim bölgesi içinde yerleşik olan tesislerde duyarlı türden olan hayvanlardan üretilen taze et, kıyma, hazır etler ve et ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesindeki bir işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde üretilen taze et, kıyma ve hazır etler için, söz konusu etler, bu tarihten sonra üretilen benzeri etlerden ayrı bir şekilde depolanıp, nakledilmiş ise söz konusu fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz.

(4) Birinci fıkranın istisnası olarak, etin beşinci fıkrada öngörülen önlemlere tabi olması koşuluyla, en azından 36 ncı maddenin ikinci fıkrasının (a) ile (d) bentleri arasında öngörülen koşullar kadar sıkı koşullar altında nakledilen hayvanlardan elde edilen taze et, kıyma ve hazır etler için birinci fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz.

(5) İkinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesinde yerleşik bir tesislerden elde edilen taze et, kıyma ve et karışımları için öngörülen yasak, aşağıda belirtilen koşullar altında uygulanmaz.

a) Tesis sıkı bir veteriner hekim kontrolü altında faaliyet göstermelidir.

b) Tesiste sadece, dördüncü fıkrada belirtilen ve Ek-7'nin (B) bölümünde öngörülen ek koşullara tabi olan taze et, kıyma ve hazır etler veya gözetim alanı dışında beslenen ve kesilen hayvanlardan veya tesise 24 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan hükümlere uygun olarak nakledilen ve orada kesilen hayvanlardan elde edilen taze et, kıyma ve hazır etler işlenmelidir.

c) Bu şekilde elde edilen taze et, kıyma ve hazır et ürünleri resmi veteriner hekim tarafından ilgili mevzuat uyarınca damgalanmalıdır.

ç) Bu şekilde elde edilen tüm taze et, kıyma veya hazır etler tüm üretim süreci boyunca açıkça tanımlanmalı ve bu Yönetmeliğe uygun olarak gözetim bölgesinin dışına dağıtımı uygun olmayan taze et, kıyma veya hazır etlerden ayrı tutularak nakledilmesi ve depolanması sağlanmalıdır.

(6) Birinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesi menşeli duyarlı türden olan hayvanlardan üretilen ve Ek-6'nın (A) bölümüne uygun olarak işleme tabi tutulmak üzere resmi gözetim altında seçilmiş bir tesise nakledilen et ürünleri için, birinci fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz.

(7) İkinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesinde yerleşik tesislerde üretilen ve altıncı fıkradaki hükümler ile uyumlu olan et ürünleri için veya beşinci fıkra ile uyumlu olan etlerden üretilen et ürünleri için, ikinci fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz.

(8) İç ve dış ticarete sunulacak olan taze et, kıyma ve hazır etlerin, beşinci ve yedinci fıkralarda yer alan koşullara uygun oldukları yetkili birim tarafından sertifikalandırılmalıdır. Bakanlık ya da yetkili birim, resmi veteriner hekimi tarafından yürütülen uygunluk kontrolünü denetler ve bu tür belgelendirme amacıyla onaylanan tesislerin bir listesini tutar.

(9) Bakanlık birinci fıkrada öngörülen yasaklamaya ve özellikle gözetim bölgesinde otuz günden daha uzun süre ile bulunan hayvanlardan elde edilen etlerin sağlık işareti ile işaretlenmesine belirli koşullara tabi tutulmak kaydıyla muafiyet getirebilir.

Gözetim bölgesindeki duyarlı türden olan hayvanlardan üretilen süt ve süt ürünlerine uygulanacak önlemler

MADDE 39 – (1) Menşei gözetim bölgesi olan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen sütün ve bu sütte üretilen ürünlerin pazara sürülmesi yasaktır.

(2) Gözetim bölgesinde duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilerek üretilen süt ve süt ürünlerinin pazara sürülmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesinde bir işletmede enfeksiyonun tahmini başlangıç tarihinden en az yirmibir gün öncesinde üretilen süt ve süt ürünleri için, söz konusu süt ve süt ürünleri bu tarihten sonra üretilen süt ve süt ürünlerinden ayrı bir şekilde depolanıp, nakledildi ise söz konusu fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz.

(4) Birinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesi menşeli duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen süt ile bu sütün kullanım amacına bağlı olarak Ek-8'in (A) ve (B) bölümlerinde ortaya konan işlemlerden birine tabi tutulması ile üretilen süt ürünleri için, birinci fıkrada öngörülen yasak uygulanmaz. Beşinci fıkrada yer alan tesislerde sütün işleme tabi tutulması, altıncı fıkrada belirlenen koşullar altında yürütülür ve eğer gözetim bölgesinde yerleşik bir tesis yok ise, yetkili birimler tarafından belirlenen koruma ve gözetim bölgesi dışında yerleşik tesislerde süt işleme tabi tutulur.

(5) İkinci fıkranın istisnası olarak, gözetim bölgesinde yerleşik tesislerde hazırlanan süt ve süt ürünleri için öngörülen yasak altıncı fıkrada zikredilen şartlarda uygulanmaz.

(6) Dört ve beşinci fıkralarda yer alan tesisler aşağıdaki koşulları sağlamalıdır.

a) Tesis sıkı bir veteriner hekim kontrolü altında faaliyet göstermelidir.

b) Tesiste kullanılan tüm sütler ya dördüncü fıkra ile uyumlu olmalı ya da gözetim ve koruma bölgesi dışındaki hayvanlardan elde edilmiş olmalıdır.

c) Tüm üretim süreci boyunca, süt açıkça tanımlanmalı ve gözetim alanı dışına gönderilmeyecek olan süt ve süt ürünlerinden ayrı olarak nakledilmeli ve depolanmalıdır.

ç) Tesislere, koruma ve gözetim bölgesi dışında yerleşik işletmelerden çiğ süt nakli, nakil işleminden önce temizlenmiş ve dezenfekte edilmiş ve daha sonra, koruma ve gözetim bölgesi içerisinde duyarlı türden hayvanları barındıran işletmelerle temasta bulunmayan vasıtalar ile gerçekleştirilmelidir.

(7) Ticareti amaçlanan süt için sütün, altıncı fıkrada yer alan koşullara uygun olduğu resmi veteriner hekim tarafından kontrol edilmelidir. Bakanlık ya da yetkili birim, resmi veteriner hekim tarafından yürütülen uygunluk kontrolünü denetler ve bu tür belgelendirme amacıyla onaylanan tesislerin bir listesini tutar.

(8) Gözetim bölgesi içinde yerleşik olan işletmelerden, koruma ve gözetim bölgeleri dışında yerleşik olan tesislere çiğ sütün nakledilmesi ve bu sütün işlenmesi aşağıdaki koşullara bağlıdır.

a) Gözetim bölgesi içinde barındırılan duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilen çiğ sütün, koruma ve gözetim bölgeleri dışında yerleşik tesislerde işlenmesine yetkili birimler tarafından izin verilmiş olmalıdır.

b) İzin, seçilen tesiste uygulanacak talimatlarla beraber bu tesis, giden nakil rotasının belirlenmesini de içermelidir.

c) Nakil işlemi başlamadan önce temizlenen ve dezenfekte edilen ve nakil esnasında süt sızıntısına müsaade etmeyecek şekilde yapılmış ve bu özelliğini devam ettiren ve sütün yüklenmesi ile boşaltılması sırasında hava yoluyla bulaşmayı engelleyecek şekilde donatılmış olan vasıtalarla gerçekleştirilmelidir.

ç) Duyarlı türden olan hayvanların sütünün toplandığı işletmeden ayrılmadan önce, vasitanın bağlantı boruları, araba lastikleri, tekerlek muhafazaları ve alt kısımları ile süt döküntüleri temizlenmiş ve dezenfekte edilmiş olmalı ve son dezenfeksiyondan sonra ve koruma ve gözetim bölgelerini terk etmeden önce vasita, duyarlı türden hayvan barındıran diğer işletmelerle temasta bulunmamış olmalıdır.

d) Nakil araçları tanımlanmış bir coğrafi veya idari alana tahsis edilmiş ve buna göre işaretlenmiş olmalı ve bir başka alana sadece resmi gözetim altında temizlendikten ve dezenfekte edildikten sonra hareket edebilirler.

(9) Gözetim bölgesinde yerleşik olan işletmelerdeki duyarlı türden olan hayvanlardan çiğ süt örneklerinin alınması ve şap hastalığı tanısı için onaylanmış olan veteriner tanı laboratuvarları dışında başka bir laboratuvara nakledilmesi ve buralarda söz konusu sütün işleme tabi tutulması resmi izne ve şap virüsünün bulaşma ihtimalini önleyecek önlemlere tabidir.

Gözetim bölgesinde duyarlı türden olan hayvanlar tarafından üretilen gübre ve dışkıların nakledilmesi ve dağıtılması

MADDE 40 – (1) Duyarlı türden olan hayvanların barındırıldığı gözetim bölgesinde yerleşik olan ve 18 inci maddede yer alan işletme ve diğer tesislerden dışkı veya gübrenin gözetim bölgesi içine ve dışına nakledilmesi ve dağıtılması yasaktır.

(2) Birinci fıkrada öngörülen yasağın istisnası olarak, resmi veteriner hekimi istisnai durumlarda, dışkı ve gübrelerin, kullanımdan önce ve sonra iyice temizlenen ve dezenfekte edilen nakil araçları ile gözetim bölgesi dahilinde, duyarlı türden olan hayvanların barındırıldığı işletmelere yeterli uzaklıkta olan, belirlenen alanlara dağıtılması için nakline aşağıdaki koşullar altında izin verebilir.

a) İşletmedeki tüm hayvanlarda, resmi veteriner hekim tarafından yapılan muayene sonunda şap virüsü ile enfekte hayvan şüphesi bulunmuyorsa, gübre ve dışkı, aerosollerin oluşumunun engellenmesi için zemine yakın olarak dağıtılacak ve hemen ardından toprakla karıştırılacaksa.

b) İşletmedeki duyarlı türden olan hayvanların, resmi veteriner hekimi tarafından klinik muayenesinin yapılması sonucunda negatif sonuç elde edilmiş ve gübre toprağa enjekte edilecekse.

c) Gübre, 29 uncu maddenin ikinci fıkrasındaki hükme tabi ise.

Gözetim bölgesinde üretilen diğer hayvansal ürünlere ilişkin önlemler

MADDE 41 – (1) 38 inci ile 40 inci maddeler arasında yer alanlar dışındaki hayvansal kökenli ürünlerin piyasaya sürülmesi, 28 inci, 30 uncu, 31 inci ve 32 nci maddelerinde öngörülen koşullara tabidir.

Gözetim bölgesinde uygulanan ek önlemler

MADDE 42 – (1) 36 ncı ile 41 inci maddeler arasında öngörülen önlemlere ilaveten, yetkili birim özellikle etkilenen epidemiyolojik alanda hakim olan, hayvan yetiştiriciliği, ticari ve sosyal koşulları dikkate alarak, şap virüsünü sınırlamak için gerekli olduğu düşünülen ek özel önlemleri alabilir. Tek tırnaklı hayvanların hareketlerini kısıtlamak gerekli ise, alınacak önlemler Ek-5'te yer alan hükümler göz önünde bulundurularak alınır.

Gözetim bölgesinde önlemlerin kaldırılması

MADDE 43 – (1) Gözetim bölgesinde uygulanan önlemler, aşağıdaki koşullar sağlanana kadar devam ettirilir.

a) 12 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan işletmedeki duyarlı türden olan hayvanların öldürülmesi ve güvenli olarak imha edilmesi ve 13 üncü maddeye uygun olarak yürütülen ön temizlik ve dezenfeksiyonun tamamlanmasının üstünden en az otuz gün geçmesi.

b) 35 inci maddede öngörülen şartların koruma bölgesinde yerine getirilmesi.

c) Tetkiklerin tamamlanması ve negatif sonuçların elde edilmesi.

(2) Birinci fıkranın (c) bendinde yer alan tetkik, enfeksiyonun kaybolduğunu doğrulamak üzere, Ek-2'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında öngörülen kriterlere uygun olarak gerçekleştirilir ve Ek-2'nin beşinci fıkrasında belirlenen kriterlere dayanır ve Ek-2'nin sekizinci fıkrasında öngörülen önlemleri içerir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Bölgeselleşme, Hareketlerin Kontrolü ve Tanımlama

Bölgeselleşme

MADDE 44 – (1) Bu Yönetmeliğe uygun olarak alınan önlemlere rağmen şap virüsünün yayılması devam ediyorsa ve salgın yaygınlaşıyorsa ve acil aşılama uygulandığı durumlarda, ülke bir veya daha fazla kısıtlanmış bölge ve ari bölgelere ayrılır.

(2) Kısıtlanmış bölgenin sınırları belirlenmeden önce, Bakanlık tarafından özellikle şap virüsünün girdiği olası zaman, muhtemel giriş yeri ve muhtemel yayılması ile şap virüsünü eradike etmek için gerekli olan muhtemel süre ile ilgili olmak üzere, durumla ilgili epidemiyolojik bir ön değerlendirme yapılır.

(3) Kısıtlanmış bölgenin sınırları mümkün olduğunca idari sınırlar veya coğrafi engeller esas alınarak belirlenir. Bölgeselleşme, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde tanımlanan bölgeler yerine daha büyük idari birimleri esas alır. Kısıtlanmış bölge 15 inci maddede öngörülen epidemiyolojik araştırmanın sonuçları doğrultusunda, alanı bir ilden az olmamak ve gerekli görüldüğü takdirde

çevredeki illeri de kapsayacak şekilde ilan edilebilir. Şap virüsünün yayılması durumunda kısıtlanmış bölge, çevredeki ek illeri kapsayacak şekilde genişletilir.

Bölgeselleşmede uygulanacak önlemler

MADDE 45 – (1) Bölgeselleşme uygulanırken, aşağıdaki önlemler alınır.

a) Kısıtlanmış bölgede şap virüsünün potansiyel taşıyıcıları olarak, duyarlı türden olan hayvanların, hayvansal ürünlerin ve malların hareketi ve nakli ile nakil araçlarının hareketi kontrole tabi tutulur.

b) Taze et ve çiğ süt ile depolardaki kısıtlanmış bölge dışına gönderilmek için uygun olmayan diğer ürünler işaretlenir ve izlenir.

c) Duyarlı türden olan hayvanların ve bu hayvanlardan elde edilen ürünlerin sertifikalandırılması, insan tüketimine sunulmak üzere kısıtlanmış bölge dışına çıkarılması, resmi veteriner hekim tarafından uygun görülen ürünler için izin belgesi düzenlenir.

(2) Bölgeselleşmenin uygulandığı yerlerde, şap virüsünün muhtemel giriş tarihi ile bölgeselleşmenin uygulandığı tarihe kadar olan süre içerisinde, kısıtlanmış bölgeden yurt içi veya dışındaki diğer bölgelere giden duyarlı türden olan hayvanlar takip edilir, bu hayvanlar olası enfeksiyon yada kontaminasyon riski resmi olarak ortadan kalkana kadar, resmi veteriner hekiminin kontrolü altında izole edilir.

(3) Yetkili birimler şap virüsünün muhtemel giriş tarihi ile bölgeselleşmenin uygulandığı tarihe kadar olan süre içerisinde, kısıtlanmış bölgede üretilen, duyarlı türden olan hayvanlardan elde edilmiş taze et, çiğ süt ve çiğ süt ürünlerini takip eder. Bu taze et, Ek-6'nın (A) bölümüne uygun olarak işleme tabi tutulur, çiğ süt ve süt ürünlerinin de kullanımına bağlı olarak Ek-8'in (A) veya (B) bölümüne uygun olarak işleme tabi tutulur veya şap virüsü ile olası kontaminasyon riski resmi olarak kaldırılana kadar alıkonulur.

Duyarlı türden olan hayvanların tanımlanması

MADDE 46 – (1) Hayvanların tanımlanması, tescili ve izlenmesine ilişkin diğer mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, şap hastalığı salgınının görülmesi durumunda, duyarlı türden hayvanların barındırıldıkları işletmeyi, sadece yetkili birimlerin bu hayvanların hareketlerini, menşe işletmelerin veya hangi işletmeden geldiklerini, hızlı olarak takip etmelerine imkan tanıyacak şekilde, tanımlanmaları koşuluyla, terk etmelerine izin verilir. Ancak 17 nci ve 18 inci maddelerde yer alan özel durumlar için, yetkili birim, belirli koşullar altında, sağlık durumunu dikkate alarak, söz konusu hayvanların hareketlerini, menşe işletmelerini veya hangi işletmeden geldiklerini hızlı bir şekilde takip etmelerine imkan tanıyacak farklı yöntemlere izin verebilir. Söz konusu hayvanların tanımlanması veya menşe işletmelerinin takip edilmesi ile ilgili düzenlemeler Bakanlık tarafından kararlaştırılır.

(2) Bakanlık, 50 nci ve 51 inci maddeler uyarınca gerçekleştirilen aşılama söz konusu olduğunda, şap hastalığının kontrolü amacıyla hayvanların ilave olarak, daimi ve silinmez şekilde işaretlenmesine yönelik olarak yetkili birim tarafından alınan tedbirleri gözden geçirir ve gerekli hallerde değişiklik talep eder.

Şap hastalığı salgını durumunda hareketlerin kontrolü

MADDE 47 – (1) Şap hastalığı salgını görülmesi durumunda, 44 üncü maddeye uygun olarak oluşturulmuş kısıtlanmış bölgelerde, duyarlı türden olan hayvanların hareketlerinin kontrol edilebilmesi için aşağıdaki önlemler uygulanır.

a) Resmi veteriner hekiminin talebi üzerine, hayvan sahipleri işletmelerine giren ve çıkan hayvanlarla ilgili bilgiyi vermekle yükümlüdür. Duyarlı türden hayvanlarla ilgili olan söz konusu bilgi Bakanlık tarafından ayrıca belirlenecek olan ve hayvanın doğum tarihi, cinsiyeti, rengi, annesinin kimlik bilgileri gibi gerekli tüm ayrıntıları içerir.

b) Duyarlı türden olan hayvanların nakli ve pazarlanması ile meşgul olan kişiler, yetkili birimin talebi üzerine, naklettikleri veya pazarladıkları söz konusu hayvanların hareketi ile ilgili bilgiyi yetkili birime vermekle yükümlüdür. Söz konusu bilgi, Bakanlık tarafından ayrıca belirlenecek olan ve hayvanların alındığı ve teslim edildiği işletmenin veya toplama merkezinin adı, adresi, hayvanların alınma ve teslim tarihi ve yeri, nakledilen hayvanların türü ve sayısı, dezenfeksiyon tarihi ve yeri, nakliyecinin kayıt numarası, sağlık sertifikasının seri numarası dahil gerekli diğer tüm ayrıntıları içerir.

(2) Bakanlık birinci fıkrada öngörülen önlemleri, ari bölgelerin bir kısmı için veya tamamı için genişletebilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Aşılama

Şap hastalığı aşılarının kullanımı, üretimi, satışı ve kontrolleri

MADDE 48 – (1) Şap hastalığı aşılarının üretimi, depolanması, tedariki, dağıtımı ve satışı Bakanlığın resmi kontrolüne tabidir.

(2) Şap hastalığı aşılarının pazarlanması Bakanlığın denetimi altında gerçekleştirilir.

(3) Şap hastalığı aşılarının, duyarlı türden olan hayvanlarda aktif immüniteyi tetiklemenin dışında, özellikle laboratuvar araştırmaları, bilimsel araştırma veya aşıların denenmesi amacıyla kullanımı Bakanlık tarafından verilecek izne tabi olup söz konusu işlemlerin uygun biyo-güvenlik koşulları altında yürütülmesi esastır.

Acil aşılanmanın başlatılması kararı

MADDE 49 – (1) Aşağıdaki koşullardan birisinin gerçekleşmesi durumunda, acil aşılanma başlatılması kararı alınır.

a) Şap hastalığı salgını tespit edilmiş ve salgının ülkenin tümüne yayılma ihtimali olması,

b) Şap hastalığı salgını nedeniyle, coğrafi yerleşime veya hüküm süren meteorolojik şartlara bağlı olarak diğer komşu ülkelerin de risk altında olması,

c) Şap hastalığı salgını olan duyarlı türden hayvanları barındıran işletmeler ile salgın olmayan diğer ülkelerin topraklarındaki işletmeler arasındaki epidemiyolojik irtibata bağlı olarak diğer ülkenin risk altında olması,

ç) Türkiye'nin coğrafi konum veya hüküm süren meteorolojik şartlara bağlı olarak, komşu bir ülkedeki şap hastalığı salgını nedeniyle risk altında olması.

(2) Acil aşılama başlatılması kararı verilirken, 17 nci maddede öngörülen önlemler ile Ek-9'da belirtilen kriterler dikkate alınır.

(3) Acil aşılama kararı Bakanlık tarafından alınır.

Acil aşılama koşulları

MADDE 50 – (1) 49 uncu maddenin üçüncü fıkrasına uygun olarak acil aşılama başlatma kararında, aşılanmanın hangi koşullar altında yürütüleceği belirlenir. Bu koşullar aşağıda belirtilmiştir.

a) 44 üncü maddeye uygun olarak acil aşılanmanın yürütüleceği coğrafi alanın sınırları,

b) Aşılanacak hayvanların türleri ve yaşları,

c) Aşılama kampanyasının süresi,

ç) Aşılanmış ve aşılanmamış duyarlı türden olan hayvanların ve ürünlerinin hareketlerine özel bir yasak,

d) Aşılanmış hayvanların özel olarak, 46 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca hayvanların silinmez şekilde işaretlenmesini ve daimi tanımlanması ve özel kayıt altına alınması,

e) Acil durum için uygun olan diğer önlemler.

(2) Birinci fıkrada öngörülen acil aşılama koşulları, hayvanın aşılandıktan sonra hayatta kalması veya kesilmesinden bağımsız olarak, aşılanmanın 51 inci maddeye uygun olarak yürütülmesini içerir.

(3) Bakanlık insan tüketimi için aşılanmış hayvanlardan elde edilen, et, süt ve süt ürünlerinin güvenliği ile ilgili olarak, halkın bilgilendirilmesi için bir bilgilendirme kampanyası yürütür.

Koruyucu aşılama

MADDE 51 – (1) Koruyucu aşılama uygulayan yetkili birim aşığıdaki hususların sağlanmasını temin eder.

a) Aşılama bölgesinin, 44 üncü madde uyarınca, gerekli görüldüğü durumlarda komşu ülkelerle yakın işbirliği içerisinde, bölgeselleştirilmesi.

b) Aşılanmanın, şap virüsünün yayılmasını engellemek için hızlı olarak ve hijyen ve biyo-güvenlik kuralları ile uyumlu bir şekilde yürütülmesi.

c) Aşılama bölgesinde uygulanan tüm önlemlerin, 44 üncü, 45 inci, 46 ncı ve 47 nci maddelerde öngörülen önlemlere halel getirmeden yürütülmesi.

) Aşılama bölgesinin koruma bölgesinin veya gözetim bölgesinin kısımlarını veya tamamını içermesi durumunda;

1) Bu Yönetmelik uyarınca koruma veya gözetim bölgesinde uygulanabilecek önlemlerin, aşılama bölgesinin o kısmında, söz konusu önlemler 35 inci veya 43 üncü maddelere uygun olarak kaldırılana kadar devam ettirilir.

2) Koruma ve gözetim bölgesinde uygulanan önlemlerin kaldırılmasından sonra, aşılama bölgesinde uygulanabilecek, 52 nci maddeye öngörülen önlemlerin uygulanmasına devam edilir.

(2) Koruyucu aşılanmanın uygulandığı, aşılama bölgesinin çevresinden en az 10 km. yarıçaplı bir gözetim alanı çevrilmiş olmalı ve bu gözetim alanında,

a) Kapsamlı bir gözetim yürütülmeli.

b) Duyarlı türden olan hayvanların hareketleri yetkili birim tarafından yürütülen kontrollere tabi olmalı.

c) Bu Yönetmelik uyarınca şap hastalığı bitirilene ve enfeksiyondan arilik statüsüne geçilmesine kadar gözetime devam edilir.

Aşılama bölgesinde klinik ve serolojik tetkikler

MADDE 52 – (1) Yetkili birim, aşılama bölgesinde, acil aşılanmanın tamamlanmasının üzerinden en az otuz gün geçtikten sonra başlayan ve klinik ve serolojik tetkiklerin tamamlanması ile sonlanan dönem içerisinde ikinci ve üçüncü fıkralarda öngörülen önlemleri uygular.

(2) Belirgin bir klinik semptom göstermeden, şap virüsü ile temasta olan, duyarlı türden hayvan sürülerinin tespit edilebilmesi amacıyla bir tetkik yürütür. Söz konusu tetkik, aşılama bölgesindeki tüm sürülerde, duyarlı türden olan tüm hayvanlarda klinik muayene ile üçüncü fıkraya uygun olarak yapılan laboratuvar testlerini kapsar.

(3) Laboratuvar testleri, Ek-11’de tanı testleri için ortaya konan kriterlere uygun olan testlerin kullanılmasıyla gerçekleştirilmeli ve aşağıdaki koşullarından en az birisini karşılamalıdır.

a) Şap virüsü enfeksiyonunun tespit edilmesine yönelik olarak ya şap virüsünün yapısal olmayan proteinlerine karşı oluşan antikörlerin tespitine yönelik bir test veya diğer bir onaylanmış metot uygulanmalıdır. Testlerin uygulanacağı işletmelerde yapılacak örneklemelerde Ek-2’nin altıncı fıkrasında belirtilen kriterlere uyulmalıdır.

b) Yetkili birimlerin ilaveten gözlem hayvanı kullanması durumunda, Ek-4’te belirtilen, enfekte işletmelere yeniden hayvan girişi için gerekli olan, koşullar da dikkate alınır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Şap Virüsü ile Çalışan Laboratuvarlar ve Kuruluşlar

Laboratuvarlar ve kuruluşlar

MADDE 53 – (1) Araştırma tanı veya üretim amacıyla, canlı şap virüsü, virüsün genomu, antijenleri veya söz konusu antijenler kullanılarak hazırlanmış aşılarda çalışan laboratuvarlar ve kuruluşlar, Bakanlığın denetimine tabidir.

(2) Sadece Bakanlık tarafından onaylanmış ve denetim altında olan laboratuvarlar ve kuruluşlar aşı için inaktif antijen veya aşı üretimi veya bununla ilgili araştırmalarda canlı şap virüsü ile çalışabilir.

(3) Canlı şap virüsü ile ilgili olarak araştırma ve teşhis faaliyetleri sadece Müdürlük tarafından yapılır.

(4) İkinci ve üçüncü fıkralarda sözü edilen ve canlı şap virüsü ile çalışan ve çalışacak onaylı tüm kurum ve laboratuvarların Ek-10'da belirtilen biyo-güvenlik standartları doğrultusunda işletilmesi esastır.

Laboratuvarlar ve kuruluşların denetimi

MADDE 54 – (1) Bakanlıkça belirlenen biyo-güvenlik uzmanları, canlı şap virüsü üzerinde çalışan laboratuvarlar ve kuruluşları, Ek-10'da belirtilen biyo-güvenlik standartlarına uygunluğu açısından kontrol eder.

(2) Bakanlık bu kontrollerin sonuçları çerçevesinde, 53 üncü maddede sözü edilen kurum ve laboratuvarların onayını geri alabilir.

Şap enstitüsü müdürlüğü

MADDE 55 – (1) Şap hastalığına yönelik laboratuvar testleri, yetkili birimlerce söz konusu testleri yapmakla yetkilendirilmiş laboratuvarlarda yürütülür.

(2) Şap virüsü veya diğer veziküler hastalık virüslerinin varlığını saptamaya yönelik laboratuvar testleri, Müdürlük tarafından 56 ncı madde hükümlerine göre yürütülür.

(3) Şap hastalığı konusunda ulusal referans laboratuvarı Müdürlüktür. Müdürlük Ek-12’de bildirilen işlevleri ve görevleri yerine getirmekle yükümlüdür.

(4) Bu Yönetmelikte yer alan laboratuvar araştırmaları, öncelikle şap hastalığının varlığının saptanması ve ortadan kaldırılması, ayrıca diğer veziküler hastalıkların bertaraf edilmesi amacıyla yürütülür.

(5) Müdürlük tarafından şap hastalığının ortaya çıktığının doğrulandığı ve virüs serotipinin tanımlandığı bir bölgede, virüs, referans aşı suşları esas alınmak suretiyle antijenik olarak sınıflandırılır.

(6) Müdürlük gerekli hallerde şap hastalığının teşhisi amacıyla uluslararası veya bölgesel nitelikli referans laboratuvarlar ile ortak çalışmalar yürütür.

ONUNCU BÖLÜM

Şap Hastalığının Tanısı, Acil Eylem Planları ve

Gerçek Zaman Uyarı Uygulamaları

Şap hastalığını tanısı

MADDE 56 – (1) Şap hastalığının tanısı ile diğer veziküler hastalıkların ayırıcı tanısında, Ek-11’de belirtilen standartlar ve testler kullanılır.

Acil eylem planları

MADDE 57 – (1) Bakanlık, şap hastalığına yönelik yüksek düzeyde bir bilinç oluşturmak ve çevreyi korumak için alınması gerekli ulusal önlemleri belirleyen ve şap hastalığı salgını ortaya çıktığında uygulanacak bir acil eylem planı hazırlar.

(2) Acil eylem planı, ortaya çıkan şap hastalığı salgınının hızlı ve etkin eradikasyonu için gerekli tüm olanaklara, ekipman, personel ve diğer uygun malzemelere erişimi belirtir. Uygun hallerde, diğer ülkelerle yapılacak işbirliğinin koordinasyonunu temin eden eylemleri ortaya koyar.

(3) Acil eylem planında, Ek-13'ün onüçüncü fıkrasında sözü edilen ve yaşanabileceği tahmin edilen en kötü durumda alınması öngörülen önlemlerin nasıl uygulanacağını belirtir ve bu acil eylem planında aşağıdaki hususlara ilişkin bilgiler bulunur.

a) Acil aşılama durumunda öngörülen aşı gereksinimi.

b) Ek-9'da bildirilen kriterler dikkate alınmak suretiyle, Popülasyonu Yoğun Olan Hayvancılık Alanları.

(4) Acil eylem planı en üst düzeyde hastalık kontrolünü garanti eder. Çevreye verilebilecek önlenemez zararlar için gerekli düzenlemeleri de içerir. Bu düzenlemeler özellikle yerinde ölen veya öldürülen hayvan karkaslarının gömülmesi veya yakılmasının gerekli olduğu durumlarda uygulanacak metotları kapsar.

(5) Acil eylem planının hazırlanmasında, Ek-13'te belirtilen ölçütler ve gereksinimler dikkate alınır.

(6) Gerçek zamanlı uyarı uygulamalarının ışığında, Bakanlık her beş yılda bir acil eylem planlarını güncelleştirir.

Gerçek zamanlı uyarı uygulamaları

MADDE 58 – (1) Gerçek zamanlı uyarı uygulamaları, acil eylem planlarına ve Ek-13'e uygun şekilde yürütülür. Uygun hallerde, bu uygulamaların yürütülmesinde, diğer komşu ülkelerin yetkili birimleri ile de işbirliği yapılır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Kontrol Merkezleri ve Uzman Grubu

Ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezlerinin kuruluş, işlev ve görevleri

MADDE 59 – (1) Bakanlık şap hastalığı salgını ortaya çıktığında derhal işlevsel bir ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezi kurar.

(2) Ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezi, öncelikle, 61 inci maddede öngörülen, yerel hastalık kontrol merkezlerinin çalışmalarının yönlendirilmesi ve izlenmesinden sorumludur. Başlangıçta ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezinin sorumluluğu altındaki belirli işlevler, daha sonra yerel hastalık kontrol merkezine devredilebilir.

(3) Ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezinin asgari sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

a) Gerekli kontrol önlemlerinin belirlenmesi,

b) Söz konusu önlemlerin, yerel hastalık kontrol merkezleri tarafından zamanında ve etkin uygulanmasının temin edilmesi,

c) Yerel hastalık kontrol merkezlerine personel ve diğer kaynakların aktarımının sağlanması,

ç) Acil aşılama kampanyası düzenlenmesi ve aşılama bölgelerinin sınırlarının belirlenmesi,

d) Müdürlük ve diğer laboratuvarlar ile koordinasyonun sağlanması,

e) Veteriner ve çevre güvenliği uygulamalarının koordinasyonu amacıyla yetkili çevre makamları ile işbirliğinin sağlanması,

f) Basın ile işbirliğinin sağlanması,

g) Belirli yasal önlemlerin yeterli düzeyde uygulanmasını teminen, yürütme organları ile işbirliğinin sağlanması,

ğ) Uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelere bilgi akışının temin edilmesi.

Ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezinin teknik gereksinimleri

MADDE 60 – (1) Bakanlık ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezinin etkin bir eradikasyon kampanyası yürütülmesi için, personel, tesisler ve ekipman dahil olmak üzere, tüm gerekli araçlara sahip olmasına yönelik tüm tedbirleri alır.

(2) Birinci fıkrada öngörülen araçların asgari kapsamı aşağıda sıralanmıştır.

a) Tercihen bilgisayar destekli bir sürü saptayıcısı ve hayvan yerleşim sistemi,

b) Telefon ve faks da dahil olmak üzere, tüm uygun iletişim araçları ve mümkün olduğu takdirde, basın ile iletişim kurmak için gerekli olanaklar,

c) Tercihen bilgisayar destekli ve yerel hastalık kontrol merkezleri, laboratuvarlar ve diğer ilgili kurumlar ile bilgi alışverişine olanak tanıyan bir iletişim sistemi,

ç) Kontrol önlemlerinin yönlendirilmesinde kullanılabilecek haritalar ve diğer bilgi kaynakları,

d) Şap hastalığı salgını ile ilişkili gelişen tüm olayların kronolojik sırayla kayıt edileceği ve farklı etkinliklerin ilişkilendirilmesi ve koordinasyonuna olanak tanıyan, ilgili kişilerin paylaşımına açık günlük dergi,

e) Şap hastalığı salgını ile ilgili olabilecek ve bu tür bir vakanın ortaya çıkması durumunda temasa geçilebilecek ulusal ve uluslararası kurum ve laboratuvarların sıralandığı listeler,

f) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda, yerel hastalık kontrol merkezinde veya 63 üncü maddede öngörülen uzman gruplarında derhal görevlendirilmek üzere, bağlantıya geçilebilecek personelin ve diğer kişilerin listeleri,

g) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda bağlantı kurulacak yetkili çevre koruma kurumlarının ve birimlerinin listeleri,

ğ) İşleme tesislerinin bulunduğu yerleri gösteren haritalar,

h) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda görevlendirilebilecek ve hayvan karkasları ile hayvan atıklarının muamele edilmesi veya işlenmesi yetkisi verilen muamele ve işleme tesislerinin sıralandığı ve kapasite, adres ile temas kurulmasına yarayan diğer ayrıntıların yer aldığı listeler,

ı) Karkas çürümesi sonucunda, başta yerüstü ve yeraltı suları olmak üzere yakın çevreye, vücut dokusu ile sıvı ve dezenfektan akışının takibine ve kontrol edilmesine yönelik önlemlerin sıralandığı listeler.

Yerel hastalık kontrol merkezlerinin kuruluş, işlev ve görevleri

MADDE 61 – (1) Yetkili birim şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonunun alacağı kararları uygulamak üzere derhal, tümüyle işlevsel yerel hastalık kontrol merkezleri kurar.

(2) Bakanlık acil eylem planları kapsamında, yerel hastalık kontrol merkezlerinin olası yerleşimi, kurumsal yapısı, personeli, konumu, tesisleri ve ekipmanı, yönetim sistemleri, iletişim araçları ve bilgilendirme yöntemlerine ilişkin hükümlere yer verir.

(3) Yerel hastalık kontrol merkezleri, özellikle, 59 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde öngörülen önlemlere ilişkin olarak, ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezi ile koordinasyon ve yakın işbirliği içerisinde çalışır.

(4) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda, yerel hastalık kontrol merkezlerinin, bu Yönetmelikte yer verilen önlemlerin zamanında uygulanmasını temin edecek gerekli kurumsal yapıya sahip olmasını sağlar.

Yerel hastalık kontrol merkezlerinin teknik gereksinimleri

MADDE 62 – (1) Yetkili birim yerel hastalık kontrol merkezlerinin, gereksinim duyulan personel, tesisler ve ekipmana sahip olmasını ve epidemiyolojik araştırma çevre koruma, enfekte sürülere ait karkasların işlenmesi, bölgelerin resmi gözetimi, izleme, hayvan refahı ve acil kesimler temizlik ve dezenfeksiyon ile diğer hijyen önlemleri, acil aşılama ve politikaya ilişkin tüm diğer kararlar ile ilgili önlemlerin zamanında uygulanmasını temin edecek açık bir yönetsel yapıya ve etkin yönetime sahip olacak biçimde gerekli tedbirleri alır.

(2) Yerel hastalık kontrol merkezlerinde, en azından aşağıda belirtilenler bulunur.

a) Ulusal hastalık kontrol merkezi ile iletişim kurmak için ayrılmış bir telefon hattı ve yetiştiriciler ile diğer bölge vatandaşlarının, alınan önlemlere ilişkin güncel ve doğru bilgi edinebilecekleri erişilebilir telefon hatları,

b) Gerekli iletişim araçları ve verilerin etkin yönetimi için gerekli araçlar ile donatılmış saha personeli,

c) Tercihen bilgisayar destekli ve ulusal hastalık kontrol merkezi ile tüm gerekli veritabanları, laboratuvarlar ve diğer kurumlar ile bağlantılı bir kayıt sistemi,

ç) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda gelişen tüm olayların kronolojik sırayla kayıt edilmesi için tutulan ve farklı etkinliklerin ilişkilendirilmesi ve koordinasyonuna olanak tanıyan, ilgili kişilerin paylaşımına açık günlük dergi,

d) Her bölgede bulunan özel veteriner hekimler ve yerel kurumlar da dahil olmak üzere, şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda bağlantı kurulacak ve görev alabilecek kişilerin güncel listesi,

e) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda, 17 nci ve 19 uncu maddelerde yer alan hükümlerin uygulanabileceği işletmelerin güncel listeleri,

f) Bu Yönetmeliğe uygun şekilde itlaf edilen ve çevrenin korunmasına yönelik ulusal mevzuata uygun şekilde işlenecek hayvanların olası yakılma veya gömülme yerlerinin güncel envanterleri,

g) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda her bir bölgede bağlantı kurulması zorunlu olan ve görev alacak yetkili çevre kurumları ile diğer çevre birimlerinin güncel listesi,

ğ) Karkasların, başta yerüstü ve yeraltı suları olmak üzere çevreye zarar vermeden gömülebileceği uygun atık depolama yerlerini gösteren haritalar,

h) Hayvan karkasları ve hayvan atıklarının işlenmesi ve imha edilmesi yetkisi verilen işletmelerin listesi,

ı) Karkas çürümesi sonucunda, başta yerüstü ve yeraltı suları olmak üzere, yakın çevreye vücut dokusu ile sıvı ve dezenfektan akışının karışmasının takibine ve kontrol edilmesine yönelik önlemlerin sıralandığı listeler.

Uzman grubu

MADDE 63 – (1) Bakanlık, dengeli sayıda epidemiyolog, veteriner hekim araştırmacı ve virologdan oluşan ve şap hastalığı salgınının ortaya çıkması olasılığına karşı hazırlıklı olmayı teminen, yetkili birime uzmanlık bağlamında yardımcı olacak ve kalıcı olarak iş gören bir uzman grubu oluşturur.

(2) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkmasından kuşkulandığı durumda, uzman grubun asgari sorumlulukları aşağıdaki gibidir.

a) Klinik tablo ve epidemiyolojik durumu değerlendirmek,

b) Şap hastalığı tanısı için gereksinim duyulan örnekleme ve analizler ile yerine getirilmesi gereken ek uygulamalar ve alınması gereken önlemler ile ilgili olarak önerilerde bulunmak,

(3) Şap hastalığı salgınının ortaya çıkması durumunda uzman grubunun asgari sorumlulukları şunlardır.

a) Aşağıda belirtilen konularda gerekli verilerin toplanmasını teminen, en azından ilk vaka üzerinde ve gerektiği takdirde, yerinde, klinik tablonun değerlendirilmesi ve epidemiyolojik araştırmanın analizinin yapılması;

1) Enfeksiyon kaynağı,

2) Enfeksiyon etkeninin giriş tarihi,

3) Hastalığın olası yayılışı.

b) Gerekli raporların Bakanlık yetkililerine ve ulusal/merkezi hastalık kontrol merkezine iletilmesi,

c) İşletmeler ve 18 inci maddede öngörülen yerlerde alınması gereken biyo-güvenlik önlemleri dahil tarama, örnekleme, test prosedürleri, kontrol ve alınması gereken diğer önlemler ile uygulanacak strateji ve acil aşılama ile ilgili önerilerde bulunulması,

ç) Epidemiyolojik araştırmanın izlenmesi ve yönlendirilmesi,

d) Epidemiyolojik verilerin, coğrafi, meteorolojik ve diğer gerekli bilgiler ile desteklenmesi,

e) Düzenli aralıklarla, epidemiyolojik verilerin analiz edilmesi ve risk değerlendirmesi çalışmalarının yapılması,

f) Hayvan karkasları ve hayvan atıklarının işlenmesi uygulamalarının, çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirgenerek yapılmasını temin etmek için yardımda bulunulması.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Antijen ve Aşı Bankaları

Ulusal antijen ve aşı bankaları

MADDE 64 – (1) Bakanlık acil eylem planı çerçevesinde kullanımı onaylanmış antijenler veya aşılar ile acil aşılama durumlarında değerlendirilecek rezervlerin saklanacağı ulusal antijen ve aşı bankaları kurar ve bunların sürekliliğini sağlar.

(2) Acil aşılamaya gerek duyulması halinde kullanılacak aşuların paketlenmesi ve saklanması için, ücreti karşılığında, kurumların hizmetinden yararlanabilir.

(3) Bu madde uyarınca, antijen ve aşı bankalarındaki antijen ve aşuların özellikleri Bakanlık tarafından belirlenir.

Şap hastalığı aşularının test edilmesi

MADDE 65 – (1) Bakanlık aşuların etkinlik ve zararsızlık yönünden gerekli testlerin yapılmasını düzenler.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hayvan Türlerinde Şap Hastalığı

Şap hastalığının önlenmesi ve kontrolüne yönelik ek önlemler

MADDE 66 – (1) Yiyecek artıklarının hayvanların beslenmesi için kullanılması, söz konusu hayvanların kullanımı ve barındığı yer neresi olursa olsun, tüm hayvanlar için yasaktır.

(2) Resmi veteriner hekim duyarlı türlerden olan çift tırnaklılar takımının geviş getirenler, domuzumsular ve topuk tabanlılardan deve, lama alttakımında olan evcil ve yaban hayvanlar, kemiriciler veya hortumlular takımında yer alan şap hastalığına duyarlı hayvanların şap hastalığı ile enfekte olduklarına dair bilgi alır almaz, vurulan ya da ölü bulunan tüm yaban hayvanlarının laboratuvar testlerinin yapılması da dahil olmak üzere incelenerek hastalığın varlığını ya da yokluğunu teyit edecek tüm uygun önlemleri alır. Hastalığa karşı hassas hayvan türlerinin sahiplerini ve avcılarını bu hastalık konusunda bilgilendirir.

(3) Resmi veteriner hekim yabani hayvanların şap hastalığı ile enfekte olduğundan kuşkulandığına dair bilgilendirildiği anda, hastalığın yayılmasını sınırlandırmak için Ek-14'te yer alan konuları derhal uygular ve şap hastalığını, Ek-14'ün (B) bölümüne uygun şekilde eradike edebilmek için bir plan hazırlar. Yetkili kurum, duyarlı hayvan türleri yetiştiren çiftçileri ve avcılarını, doğrulanmış hastalık olgusu ile ilgili olarak bilgilendirir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Düzenleme yetkisi

MADDE 67 – (1) Bu Yönetmelikteki şap hastalığına yakalanmış ya da şap hastalığından şüpheli hayvanların itlaf edilmelerine dair hükümler, Bakanlıkça belirlenen yerlerde uygulanır.

Yürürlük

MADDE 68 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 69 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

EK-1

MİHRAK TANIMI

(1) Bir işletme, aşağıda sıralanan kriterlerden bir veya daha fazlasını karşıladığında, Şap Hastalığı mihrakı ortaya çıktığı ilan edilir.

a) Şap virüsünün, bir hayvandan, söz konusu hayvana ait herhangi bir üründen veya hayvanın bulunduğu çevreden izole edilmesi,

b) Şap hastalığına özgü klinik bulguların, duyarlı türlere ait bir hayvanda gözlenmesi ve şap virüsünün bir veya daha fazla serotiplerine özgü viral antijen veya viral ribonukleik asitin (RNA) bu hayvandan veya aynı epidemiyolojik gruba dahil hayvanlardan alınan örneklerde saptanması ve tanımlanması,

c) Şap hastalığına özgü klinik bulguların duyarlı türlerden birine ait bir hayvanda gözlenmesi ve olası seropozitiflik nedenleri olarak, geçmişte yapılmış aşılama, kalıntı niteliğindeki maternal antikolar veya spesifik olmayan reaksiyonların dışlanması koşuluyla, söz konusu hayvan veya aynı gruptaki diğer hayvanların, şap virüsünün yapısal veya yapısal olmayan proteinlerine özgü antikolar bakımından pozitif olması,

ç) Şap virüsünün bir veya daha fazla sayıdaki serotipine özgü viral antijen veya viral RNA'nın, duyarlı türlerden bir hayvana ait örneklerde saptanması ve tanımlanması ve yapısal proteinlere özgü antikor saptanması durumunda olası seropozitiflik nedenleri olarak geçmişte yapılmış aşılama, kalıntı niteliğindeki maternal antikolar veya spesifik olmayan reaksiyonların dışlanması koşuluyla, hayvanların şap virüsünün yapısal veya yapısal olmayan proteinlerine özgü antikolar bakımından pozitif olması,

d) Doğrulanmış bir şap hastalığı vakası ile epidemiyolojik bağlantı saptanması ve aşağıda sıralanan durumlardan en az birinin geçerli olması,

1) Bir veya daha fazla sayıda hayvanın, olası seropozitiflik nedenleri olarak geçmişte yapılmış aşılama, kalıntı niteliğindeki maternal antikolar veya spesifik olmayan reaksiyonların dışlanması koşuluyla, şap virüsünün yapısal veya yapısal olmayan proteinlerine özgü antikolar bakımından pozitif olması,

2) Duyarlı türlere ait bir veya daha fazla sayıda hayvandan alınan örneklerde, şap virüsüne ait bir veya daha fazla sayıda serotipe özgü viral antijen veya viral RNA'nın saptanması ve tanımlanması,

3) Duyarlı türlerden bir veya daha fazla sayıda hayvanda olası seropozitiflik nedenleri olarak geçmişte yapılmış aşılama, kalıntı niteliğindeki maternal antikolar veya spesifik olmayan reaksiyonların dışlanması koşuluyla, şap virüsünün yapısal veya yapısal olmayan proteinlerine karşı öncesinde negatif olan serumların pozitif olarak saptanması ile aktif enfeksiyonun varlığının serolojik olarak kanıtlanması. (Geçmişe yönelik seronegatifliğin mantıksal olarak beklenemeyeceği durumda, serolojik değişim üzerindeki inceleme, aynı hayvanlardan, iki veya daha fazla defa, yapısal proteinler söz konusu olduğunda en az beş gün arayla, yapısal olmayan proteinler söz konusu olduğunda ise, en az yirmibir gün arayla alınan çift örnekler üzerinde yürütülür.),

4) Şap hastalığına özgü klinik bulguların, duyarlı türlerden bir hayvanda gözlenmesi.

EK-2

İNCELEME

Klinik Muayene,

(1) İşletmelerde, tüm duyarlı türlere ait hayvanların, şap hastalığına özgü klinik bulgular yönünden klinik muayenesi zorunludur.

(2) Özellikle risk altındaki işletmelerden nakledilmeleri veya risk altındaki işletmeler ile yakın teması bulunan kişiler veya ekipman ile yakın teması olması dolayısıyla şap virüsüne maruz kalmış olma olasılığı yüksek olan hayvanlara önem verilmesi zorunludur.

(3) Klinik muayenede, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde öngörülen kuluçka süresi ve duyarlı hayvan türlerinin barındırılma şekli de dahil olmak üzere, şap hastalığının bulaşma şeklinin dikkate alınması zorunludur.

(4) İşletmede hayvan sağlığına ilişkin amaçlara yönelik olarak tutulmuş kayıtlar detaylı olarak incelenmelidir. Bu kayıtlar, arasında mortalite, morbidite ve yavru atma olguları, klinik gözlemler, verim ve yem tüketimindeki değişiklikler, hayvan alımı ve satımı, kontamine olma olasılığı bulunan kişilerin ziyaretleri ve anamnez bakımından önem taşıyan diğer bilgilerdir.

Örnekleme Usulleri

(5) Genel hükümler,

a) Serolojik örnekleme,

1) 63 üncü maddede öngörülen uzman grubu bünyesinde oluşturulan epidemiyoloji ekibinin önerileri doğrultusunda ve

2) İzleme ve kanıt teminini desteklemek üzere ve geçmişte enfeksiyon geçirilmemiş olması durumunda, Ek-1'de yer alan tanım da dikkate alınarak yapılır.

b) Hastalık sonrası yürütülecek hastalık gözetimi (surveillance) çerçevesinde yapılacak örnekleme bu Ekte aksi belirtilmediği takdirde, enfekte işletmelerde duyarlı hayvanların öldürülmesi ve ön temizlik ile dezenfeksiyon uygulanmasının ardından en az yirmibir gün geçmeden başlatılamaz.

c) Duyarlı türlere ait hayvanlarda örnekleme bu Ekte belirtilen hükümlere uygun olarak yürütülür. Şap hastalığı mihrakında açık klinik belirtiler göstermeyen koyun, keçi veya diğer hayvan türlerinin mevcut olduğu durumlarda ve özellikle bu hayvanların sığır ve domuzlar arasından görülmesi durumunda örnekleme mutlaka yapılır.

(6) İşletmelerde örnekleme, şap hastalığı varlığından kuşkuilanılan, fakat, klinik bulgu gözlenmeyen işletmelerde, koyunlar ve keçiler ile epidemiyoloji ekibinin önerisi üzerine, diğer duyarlı hayvan türleri, en az % 95 güvenilirlikle, % 5 oranında prevalans saptamaya uygun bir örnekleme protokolü ile incelenmelidir.

(7) Koruma bölgelerinde örnekleme,

a) 21 inci maddeden 34 üncü madde sonuna kadar yer alan önlemlerin 35 inci madde uyarınca kaldırılması için, koruma bölgesi sınırları içerisinde bulunan ve örneklerin alınmasından en az yirmibir gün öncesini kapsayan bir dönemde koyun ve keçilerin, sığırlar ile doğrudan ve yakın temasının bulunmadığı tüm işletmeler, en az % 95 güvenilirlikle, % 5 oranında prevalans saptamaya uygun bir örnekleme protokolü ile incelenir.

b) Ancak, yetkili kurumlar, bu Ek'in yedinci fıkrasının (a) bendine uygun şekilde, sürü içerisindeki hastalığa yönelik, en az % 95 oranında güvenilirlikle % 2 oranında prevalans saptamaya uygun istatistik parametreler kullanılması koşuluyla, epidemiyolojik koşullar izin verdiği takdirde, özellikle 35 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yer verilen önlemlerin uygulanması çerçevesinde, örneklerin, enfekte çiftlik(ler)deki duyarlı hayvanların elden çıkartılması ve ön temizlik ve dezenfeksiyonun uygulanmasından sonraki en az ondört günlük süreden önce alınamayacağına dair karar alabilir.

(8) Gözetim bölgelerinde örnekleme,

a) 36 ncı maddeden 42 nci madde sonuna kadar yer alan önlemlerin, 43 üncü madde uyarınca kaldırılması için, özellikle koyunların ve keçilerin barındırıldığı ve klinik bulguların yokluğunda şap hastalığı varlığından kuşkulanması gereken gözetim alanı sınırları içerisindeki tüm işletmeler incelenmelidir. Bu inceleme için örneklerin, aşağıda sıralanan hususlar yerine getirilerek, çok aşamalı örnek alma metodu ile alınması yeterlidir.

1) Örnekler, alınmalarından en az otuz gün öncesini kapsayan bir dönemde sığırlar ile doğrudan ve yakın temasta bulunmayan koyun ve keçilerin barındırıldığı ve gözetim alanı dış çevresine yakın bulunan tüm idari birimlerden seçilen işletmelerden alınmalıdır.

2) Örnekler, gözetim bölgelerinde eşit dağıldığı varsayılan hastalığın tahmini prevalansının % 2 olması durumunda, en az % 95 güvenilirlik ile en az bir enfekte işletmenin saptanabilmesi için gerekli sayıdaki işletmeden alınmalıdır.

3) Örneklenecek her işletmeden sürü içerisinde % 5 oranında prevalans gösteren hastalığın % 95 güvenilirlikle saptanabilmesi için gerekli sayıda koyun ve keçiden ve eğer işletmede 15'ten az sayıda koyun ve keçi bulunması durumunda ise hayvanların tümünden örnek alınmalıdır.

(9) İzleme için örnekleme, 21 inci maddede belirlenen alanlar dışındaki bölgelerde takip çalışmalarının yürütülebilmesi ve aşılınmamış sığırlar veya domuzlar ile yakın ve doğrudan teması olmayan koyun ve keçi populasyonunda, enfeksiyon yokluğunun doğrulanabilmesi için Dünya Hayvan Sağlık Örgütü (OIE) tarafından izleme için önerilmiş olan protokol veya bu ekin sekizinci fıkrasının (a) bendinin ikinci alt bendinde verilen sürü prevalansı %1 olarak kabul edilerek uygulanır.

(10) Bu Ek in altıncı ve yedinci fıkraları ile sekizinci fıkranın (a) bendinin üçüncü alt bendinde öngörülen gereksinimler doğrultusunda hesaplanan örnek sayıları, uygulanan testin tanıdaki duyarlılığının dikkate alınabilmesi için arttırılır.

EK-3

TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON İLKELERİ VE USULLERİ

(1) Genel ilkeler ve usuller,

a) 13 üncü maddede yer alan temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri, resmi gözetim altında ve hükümet veteriner hekimi tarafından verilen talimatlara uygun şekilde yapılır.

b) Kullanılan dezenfektanların ve dezenfektan yoğunluklarının, şap virüsünü tahrip ettiği, Bakanlık tarafından resmi olarak onaylanmış olmalıdır.

c) Dezenfektanların etkisi, uzun süreli saklandıklarında olumsuz etkilenmemelidir.

ç) Dezenfektanların ve dezenfeksiyonda kullanılacak usullerin seçiminde, bina, araç ve cisimlerin yapısı dikkate alınmalıdır.

d) Yağ giderici maddeler ve dezenfektanların kullanıldığı koşullar, etkinliklerini olumsuz etkilememelidir. Özellikle, üretici tarafından bildirilen, basınç, en düşük sıcaklık derecesi ve gereken temas süresi gibi teknik parametrelere uyulmalıdır

e) Dezenfektanın etkisi, yağ giderici maddeler gibi diğer maddeler ile etkileşim sonucu ortadan kalkmamalıdır.

f) Kullanılan dezenfektandan bağımsız olarak dezenfeksiyonda aşağıda sıralanan genel kurallara uyulmalıdır.

1) Dışkının yanı sıra yataklık ve altlıklar dezenfektan ile iyice emdirilerek muamele edilmelidir.

2) Temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinin etkinliğini azaltacak ekipman veya kurulu araç ve gereçlerin, mümkün olduğu takdirde, uzaklaştırılması veya sökülmesinin ardından, özellikle, kontamine olma olasılığı bulunan zemin, yerler, rampalar ve duvarlar dahil olmak üzere, tüm yüzeyler dikkatlice fırçalanarak ve ovularak yıkanmalı ve temizlenmelidir.

3) Bu bendin birinci ve ikinci alt bentlerinin gerçekleştirilmesinden sonra üretici talimatlarında bildirilen asgari temas süresince yeniden dezenfektan uygulanmalıdır.

4) Temizlik işlemleri için kullanılan su, şap virüsünün yayılması riskini ortadan kaldıracak şekilde ve hükümet veteriner hekiminin talimatlarına uygun şekilde uzaklaştırılmalıdır.

5) Yıkamanın, basınç ile uygulanan sıvılar kullanılarak ve dezenfeksiyon ardından yapılması halinde, önceden temizlenen veya dezenfekte edilen bölümlerin yeniden kontaminasyonu önlenmelidir.

6) Kontamine olma olasılığı bulunan ekipman, kurulu araç ve gereçler, cisimler veya bölmelerin yıkanması, dezenfeksiyonu veya imhası göz önünde bulundurulmalıdır.

7) Bu Yönetmelik çerçevesinde gerekli görülen temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri, işletme kayıt defterine veya araçların söz konusu olması durumunda araç seyir defterine kaydedilmeli ve resmi onay gerekli olması halinde, denetleyici konumundaki hükümet veteriner hekimi tarafından tasdik edilmelidir.

(2) Enfekte olan işletmelerin temizliğine ve dezenfeksiyonuna ilişkin özel hükümler:

a) Ön temizlik ve dezenfeksiyon,

1) Hayvanların itlaf edilmesi sırasında, şap virüsünün yayılmasını önlemek veya en aza indirmek için gerekli tüm önlemler alınır. Diğer önlemlerin yanı sıra bu önlemler, geçici dezenfeksiyon ekipmanının kurulması, koruyucu giysiler ve duş alma olanağının sunulması, kullanılmış olan ekipman, araç ve gereçler ile binaların dekontamine edilmesi ve havalandırma sisteminin kapatılmasını içermelidir.

2) İtlaf edilen hayvanların karkasları üzerine dezenfektan püskürtülmeli ve karkaslar işletmeden, işlenmek ve imha edilmek üzere, kapalı ve sızıntı yapmayan araçlar içerisinde uzaklaştırılmalıdır.

3) Duyarlı hayvan türlerinin karkasları, işlenmek ve imha edilmek için uzaklaştırılır uzaklaştırılmaz, söz konusu hayvanların içinde barındırıldığı bina bölümleri ve itlaf, kesim veya post-mortem muayene sırasında kontamine olan diğer bina bölümlerine, bahçeye, vs. bu amaçla kullanımı onaylanmış dezenfektanlar püskürtülmelidir.

4) Kesim veya post-mortem muayene sırasında dökülmüş olan doku parçaları veya kan ile binaların, bahçelerin ve gereçlerin, vs. gözle görülür kontaminasyonu dikkatlice toplanmalı ve karkaslarla birlikte uzaklaştırılmalıdır.

5) Kullanılan dezenfektan, uygulandığı yüzeyde en az 24 saat süreyle kalmalıdır.

b) Nihai temizlik ve dezenfeksiyon,

1) Tüm yüzeylerdeki yağ ve kir, yağ giderici bir madde ile uzaklaştırılmalı ve soğuk su ile yıkanmalıdır.

2) Soğuk su ile yıkamanın ardından, dezenfektan yeniden püskürtülmelidir.

3) Yedi gün sonra, binalar tekrar yağ giderici madde ile muamele edilerek, soğuk su ile yıkanmalı ve dezenfektan püskürtülmesinin ardından yeniden soğuk su ile yıkanmalıdır.

(3) Kontamine altlık, gübre ve sıvı ahır gübresinin dezenfeksiyonu,

a) Gübrenin katı kısmı ile kullanılmış altlık kızışma sağlanması için istiflenir, bu işlem için tercihen 1 m³ gübreye, granül halinde 100 kg. sönmemiş kireç eklenir ve yığının tamamında sıcaklığın en az 70°C olması temin edilerek üzerine dezenfektan püskürtülerek en az kırkiki gün beklenir. Bu süre zarfında yığın ya üzeri örtülerek veya aktarılarak ısı işlemi tüm katmanlara ulaşması sağlanır.

b) Gübre ve sıvı ahır gübresinin sıvı kısmı, en son enfekte materyal ilavesinden sonra en az kırkiki gün saklanmış olmalıdır. Sıvı ahır gübresinin ağır kontaminasyonu veya olumsuz iklim koşullarının mevcut olması durumunda, söz konusu süre uzatılabilir. Şap virüsünün öldürülmesi amacıyla madde içerisindeki pH değerinin yeterli düzeyde değiştirilebilmesi için dezenfektan eklenmiş olması durumunda ise, söz konusu süre kısaltılabilir.

(4) Özel Durumlar

a) Teknik nedenler veya güvenlik dolayısıyla, temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinin, bu yönetmeliğe uygun şekilde tamamlanamaması halinde, şap virüsünün olası yayılmasını önlemek amacıyla, binalar

ve tesisler olabildiğince temizlenmeli ve dezenfekte edilmeli ve içerisinde en az bir yıl süreyle duyarlı hayvan türleri barındırılmamalıdır.

b) Bu Ek'in ikinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinin istisnası olarak, açık ahır işletmeleri söz konusu olduğunda, çiftlik tipini ve iklim koşullarını göz önünde bulundurarak, yetkili birim, temizlik ve dezenfeksiyon için özel usuller belirleyebilir.

c) Yetkili kurum, bu Ek'in üçüncü fıkrasının istisnası olarak, dışkı ve gübrenin dezenfeksiyonu için şap virüsünü etkin bir şekilde yok ettiği bilimsel kanıtlarla ortaya konan özel usuller belirleyebilir.

EK-4

İŞLETMELERE YENİDEN HAYVAN GİRİŞİ

Genel Prensipler

(1) İşletmeye yeniden hayvan girişi, işletmenin en son dezenfeksiyonunun tamamlanmasından en az yirmibir gün sonra başlamalıdır.

(2) İşletmeye yeniden hayvan girişi ancak aşağıdaki koşullar yerine getirildiğinde başlayabilir.

a) Hayvanlar şap hastalığına ilişkin hayvan sağlığı kısıtlaması bulunan alanlardan gelmemelidir.

b) Yetkili birim, işletmeye girmesi planlanan büyükbaş hayvan ve domuzlarda, klinik belirtiler esas alınarak veya şap hastalığına duyarlı diğer türler söz konusu olduğunda ise bu Ek'in üçüncü fıkrasında belirtilen gözlem süresinin sonunda yapılacak laboratuvar incelemesi ile kalmış olması muhtemel şap virüsünün tespit edilebileceği hususunda emin olunmalıdır.

c) Bu Ek'in ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen bağışıklık tepkisinin yeterli olmasını sağlamak için hayvanların; Ya en az otuz gündür şap hastalığı vakası görülmemiş olan işletmeyi merkez alan en az on km yarıçaplı bir alanda yer alan işletme menşeli olmak veya bu işletmeden geliyor olmaları ya da işletmeye getirilmeden önce alınan numuneleri, Ek-11'de tanımlanan şap virüsüne karşı antikorların belirlenmesi için yapılan testlerde negatif olarak bulunan hayvanlar olmaları zorunludur.

(3) İşletmeye yeniden giriş, işletmedeki tarım uygulamalarına bağlı olmaksızın aşağıdaki prosedürlere uygun olmalıdır.

a) Söz konusu işletmedeki tüm birim ve binalara hayvan girişi yapılmalıdır.

b) Birden fazla birim veya binadan oluşan işletmelerde, her birim veya bina için aynı anda yeniden giriş yapılması gerekli değildir, ancak, şap hastalığına duyarlı türlere ait hiçbir hayvan, tüm birim ve binalara yeniden giriş yapan hayvanlar, işletmeye yeniden hayvan girişi prosedürlerinin tamamı yerine getirilmeden işletmeyi terk edemez.

c) Hayvanlar, işletmeye giriş yapılmasını takip eden ilk ondört gün içinde her üç günde bir klinik muayeneye tabi tutulur.

ç) Yeniden girişi takip eden onbeş-yirmisekiz günlük dönemde hayvanlar her hafta bir kez klinik muayeneye tabi tutulur.

d) En son girişten en az yirmisekiz gün sonra hayvanlar klinik olarak incelenmelidir ve Ek-2'nin altıncı fıkrasında belirtilen gereklilikler uyarınca şap hastalığına karşı antikor varlığının tespiti için numune alınmalıdır.

(4) Bu Ek'in üçüncü fıkrasının (d) alt bendinde belirtilen muayene ve testler negatif olarak sonuçlandığında işletmeye yeniden hayvan girişi işlemi tamamlanmış kabul edilir.

Önlemlerin Uzatılması ve Muafiyetler,

(5) Yetkili birim aşağıdakileri uygulayabilir.

a) Temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi zor olan işletmelerde ve özellikle açık hava işletmelerinde gözlem hayvanlarının kullanımı,

b) İşletmeye yeniden hayvan girişi çerçevesindeki ek koruma ve kontrol önlemleri.

(6) Yetkili birim, yeniden hayvan girişi yapılan işletmeyi merkez alan on km yarıçaplı alanda en son vakanın sona ermesinden üç ay sonra hayvan girişi yapıldığı durumlarda, bu Ek'in üçüncü fıkrasının (b), (c) ve (ç) alt bentlerinde belirtilen önlemlere istisna getirebilir.

Acil Aşılama ile Bağlantılı Yeniden Hayvan Girişi,

(7) 51 inci madde uyarınca oluşturulan aşılama bölgesinde işletmeye yeniden hayvan girişi bu Ek'in birinci ve ikinci fıkraları uyarınca yapılır.

(8) Yetkili birim, aşılama bölgesi dışında yerleşik işletmelere aşılammış hayvan girişine aşağıda koşullarda izin verebilir.

a) İşletmeye giren aşılammış hayvan oranı, işletmeye giren hayvanların %75'inden fazla ise; duyarlı türlere ait hayvanların işletmeye yeniden girişinden sonraki yirmisekiz günden önce olmamak kaydıyla, Ek-2'nin altıncı fıkrasında belirtilen istatistiksel parametreler kullanılarak yapılan rasgele örnekleme ile aşılammış hayvanlar yapısal olmayan proteinlere karşı antikor tespiti için test edilmiş olmalı ve aşılammamış hayvanlar için bu Ek'in Genel Prensipler bölümünde yer alan hükümler karşılanmış olmalı veya

b) İşletmeye giren aşılammış hayvan oranı, işletmeye giren hayvanların %75'inden az ise; aşılammamış hayvanlar gözlem hayvanı olarak kabul edilmeli ve bu Ek'in Genel Prensipler bölümünde yer alan hükümler karşılanmış olmalıdır.

TEK TIRNAKLI HAYVAN HAREKETLERİNE GETİRİLEN SINIRLAMALAR

Asgari Önlemler

1) İthalatçı ülke tarafından istenen belgeler düzenlenmeden, 12 nci maddeye uygun olarak en az bir şap vakasının varlığının teyit edildiği yerlerden tek tırnaklı hayvanların ihracat amacıyla sevkine izin verilmez.

Tavsiye Edilen Önlemler;

(1) 9 uncu maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yetkili birimlerce tüm hayvanların hareketlerine yönelik bir yasaklamanın getirildiği hallerde, 6 ncı ve 12 nci maddelerinde belirtilen kısıtlamalar kapsamındaki işletmelerde bulunup da, duyarlı türlerin bulunmadığı yerlerde özel veteriner tedavisine ihtiyaç duyan tek tırnaklıların, aşağıdaki koşullar sağlandığı sürece buldukları işletmeden nakillerine izin verilebilir.

a) Acil durumların kaydı veteriner hekim tarafından haftada yedi gün, yirmidört saat tutulmalıdır.

b) Varış noktasındaki kliniğin mutabakatı alınmalıdır.

c) Nakil işlemine, haftada yedi gün, günde yirmidört saat ulaşılabilir olan yetkili birimler tarafından izin verilmesi gerekmektedir.

ç) Nakledilen tek tırnaklılara, bir tanımlama belgesi eşlik etmelidir.

d) Hayvanlar yola çıkmadan önce, hazır bulunan hükümet veteriner hekimi gidiş güzergahı hakkında bilgilendirilecektir.

e) Tek tırnaklılar mutlaka tımar edilmeli ve etkili bir dezenfektan ile silinmelidir.

f) Tek tırnaklılar, kullanımdan önce ve kullanım sonrası temizlenen ve dezenfekte edilen tek tırnaklıları taşımaya tahsis edilmiş ve bu şekilde kullanıldığı anlaşılabilir araçlarla nakledilmelidir.

(2) Koruma ve gözetim bölgelerine ilişkin tek tırnaklı hayvan kontrolleri,

a) Tek tırnaklıların 21 inci madde uyarınca oluşturulan koruma ve gözetim bölgeleri dahilinde hareketi, aşağıdaki koşullara tabidir.

1) Duyarlı hayvanlar grubundan hayvanların bulunmadığı koruma ve gözetim bölgelerindeki işletmelerde bulunan tek tırnaklıların; koruma alanlarında kullanımına, uygun temizleme ve dezenfeksiyon önlemlerine tabi tutulması kaydıyla izin verilebilir ve gözetim bölgesi dahilindeki yerlerde bu tür hayvanların kullanımına kısıtlama getirilmeyebilir.

2) Tek tırnaklılar, tek tırnaklı taşımaya tahsis edilmiş araçlar ile duyarlı türlerin bulunmadığı işletmelere bir sınırlama getirilmeksizin nakledilebilir.

3) Yetkili birimler, istisnai durumlarda, tek tırnaklıların nakline tahsis edilmiş veya kayıtlı tek tırnaklı taşıma araçları ile duyarlı türlerin bulunmadığı bir işletmeden, koruma bölgesinde kurulmuş ve duyarlı türlerin bulunduğu başka bir işletmeye nakledilmesine, nakliye aracının hayvanların yüklemesi yapılmadan önce ve varış noktasındaki işletmenin terk edilmesinden önce temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi koşuluyla izin verebilir.

4) Tek tırnaklıların umumi yollarda, duyarlı türde hayvan bulundurmayan işletmelerin otlaklarında ve antrenman yapılan yerlerde hareketlerine izin verilebilir.

b) Koruma ve gözetim bölgelerindeki duyarlı türden hayvan barındırmayan işletmelerdeki donör hayvanlardan tek tırnaklı sperma, ova ve embriyosu toplanması ve duyarlı türlere ait hayvan barındırmayan işletmelerdeki alıcı tek tırnaklılarda kullanılmak üzere nakliyesi kısıtlanmaz.

c) Gözetim bölgelerinde, duyarlı türlere ait hayvan bulunduran ancak 6 ncı ve 12 nci maddelerde belirtilen kısıtlamalara tabi olmayan işletmelere tek tırnaklının sahibi, veteriner hekim, tohumlamacı ve nalbantların yaptıkları ziyaretler, aşağıdaki koşullara tabi olacaktır

1) Tek tırnaklılar duyarlı türlere ait hayvanlardan ayrı tutulur ve yukarıda belirtilen kişilerin duyarlı hayvanların bulunduğu alanlara girişi etkin bir şekilde engellenir.

2) Tüm ziyaretçiler kayıt edilmelidir.

3) Nakliye araçlarının ve ziyaretçi botlarının temizlenmesi ve dezenfeksiyonu yapılmalıdır.

EK-6

ŞAP VİRÜSÜNÜN İMHA EDİLMESİ İÇİN

ÜRÜNLERİN İŞLEME TABİ TUTULMASI

BÖLÜM A

Hayvansal Kökenli Ürünler

(1) Duyarlı türlere ait hayvanların et ürünleri, deri ve postlar, koyun yünü, sığır kılı, domuz kılı, ilaçlar, in vitro tanı ve laboratuvar kimyasalları da dahil olmak üzere teknik amaçlarla kullanılan kan ve kan ürünleri, ısıtılmış ve işlenmiş domuz yağı veya işlenmiş yağlar, evcil hayvan maması ve köpek dişlikleri, tırnaklı av hayvanları, temizlenmiş, kazınmış, otuz gün boyunca sodyum klorür ile tuzlanmış veya kazınma sonrasında ağartılmış veya kurutulmuş ve işleme tabi tutulması sonrasında yeniden kontamine olması engellenmiş hayvan bumarları ve diğer ürünler şap virüsünün tamamen yok

olmasını sağlayacak şekilde işlem grmuş olmalıdır. Bunlarla ilgili özel işlem metotları Bakanlık tarafından talimat haline getirilir.

BÖLÜM B

Hayvansal Kökenli Olmayan rnler

(1) Sap ve saman aşağıdaki işlemlere tabi tutulmuş olmalıdır.

a) Aşgari 80o C sıcaklık ve en az on dakika süre ile kapalı bir haznede buhar uygulaması veya

b) %35-40 konsantrasyonda ticari tip solüsyonlar kullanılarak, en az sekiz saat süre ile aşgari 19o C’de kapalı tutulan haznede üretilen formalin dumanı (formaldehid gazı) uygulaması, veya

c) En yakın şap hastalığı vakasına iki km’den yakın olmayan binalarda, koruma altında paket veya balyalarda depolanan ve Madde 13’te belirtilen temizleme ve dezenfeksiyon önlemlerinin tamamlanmasını takip eden üç ayın tamamlanmasından önce ve her halükarda koruma bölgesinde sınırlamanın sona ermesinden önce binadan ıkarılmaması,

EK-7

TAZE ET İLE İLGİLİ İŞLEMLER

BÖLÜM A

Taze Et İle İlgili İşlemler

(1) Kemiksiz taze et: sakatatlar hariç olmak üzere, diyaframlarla birlikte ve kemik ve ulaşılabilir ana lenf bezlerinden ayrılmış et,

(2) Ayıklanmış Sakatat,

a) Lenf bezleri, bağ doku ve bu dokuya yapışık olan yağları ayrılmış kalp,

b) Lenf bezleri, yapışık bağdoku ve yağları tamamen ayrılmış karaciğer,

c) Lenf bezleri, bağdoku, bunlara yapışık yağları tamamen ayrılmış bütün masseter kasları

ç) Kemik, kıkırdak ve bademcikler hariç, epitelli diller,

d) Soluk borusu ve ana bronş ile mediastinal ve bronşial lenf bezleri ayrılmış akciğerler

e) Lenf bezleri, bağ doku, yapışık yağlar ve mukoza zarı tamamen ayrılmış, kemik veya kıkırdaksız diğer sakatatlar,

(3) Olgunlaşma,

a) Karkasların minimum +20 C sıcaklıkta en az yirmidört saat süreyle olgunlaştırılması,

b) Longissimus dorsi kasının ortasında 6,0'dan daha düşük olarak kaydedilen pH değeri,

(4) Ürünler arası kontaminasyonun engellenmesi için etkin önlemler uygulanmalıdır.

BÖLÜM B

Gözetim Bölgesi Orijinli Duyarlı Türlerle Ait Hayvanlardan Üretilen Taze Etler İçin Geçerli Olan Ek Önlemler

(1) Koruma ve gözetim bölgesi dışında piyasaya sürülmesi amaçlanan, baş, iç organlar ve sakatatlar hariç taze et, aşağıda yer alan ek önlemlerden en az birine uygun olarak üretilmelidir.

a) Geviş getirenler için,

1) Hayvanlar 24 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kontrollere tabi tutulmalıdır.

2) Et, bu Ek in Bölüm A sının birinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen işlemlere tabi tutulacaktır.

b) Duyarlı türlere ait hayvanlar için,

1) Hayvanlar en az yirmibir gün işletmede kalmıştır ve menşe işletmesinin geriye dönük izlenebilmesinin sağlanması için tanımlıdırlar.

2) Hayvanlar 24 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kontrollere tabi tutulmalıdır.

3) Et açıkça tanımlanır ve en az yedi gün boyunca resmi denetim altında tutulur ve alıkoyma dönemi sonunda menşe işletmesinde şap virüsü enfeksiyonuna ilişkin her tür şüphenin ortadan kalktığı resmi olarak açıklanana kadar serbest bırakılmaz.

c) Duyarlı türlere ait hayvanlar için,

1) Hayvanlar, şap hastalığına duyarlı türlere ait hiçbir hayvanın işletmeye sokulmadığı menşe işletmesinde yirmibir günlük bir durgunluk dönemini tamamladığında,

2) Hayvanlar, yüklemeden sonra yirmidört saat içinde 24 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kontrollere tabi tutulmalı,

3) Yüklemeden sonraki kırksekiz saat içinde Ek-2'nin altıncı fıkrasında belirtilen istatistiksel gereklilikler uyarınca alınan numunelerde Şap virüsüne karşı antikorların belirlenmesi için yapılan testlerde negatif sonuçlar elde edilmeli,

4) Et, yirmidört saat resmi kontrol altında tutulur ve hayvanların menşe işletmesinde tekrar yapılan denetim ile enfekte veya enfeksiyondan Şüpheli hayvan olma ihtimali klinik muayene ile ortadan kalkana kadar serbest bırakılmaz.

(2) Ayıklanmış sakatat damgaları ve Ek-6'nın A bölümünde belirtilen işlemlerden birine tabi tutulur.

(3) Diğer  r nler 32 nci maddede belirtilen işlemlere tabi tutulur.

EK-8

ŞAP VİRÜSÜNÜN İMHASI İÇİN SÜTÜN İŞLEME TABİ TUTULMASI

BÖLÜM A

İnsan Tüketime Yönelik Süt ve Süt  r nleri

(1) Aşağıdaki işlemlerin insan tüketimine yönelik süt ve süt ürünlerindeki şap virüsünün imha edilmesine yönelik yeterli güvenceyi sağladığı kabul edilmektedir. Süt ve süt ürünlerinin işlendikten sonra muhtemel bir şap virüsü kaynağı ile temasının önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

İnsan tüketimine yönelik süt aşağıdaki işlemlerden en az birine tabi tutulmalıdır.

a) En az F 3 seviyesinde sterilizasyon:

b) UHT uygulaması,

c) pH'sı 7 veya üzerinde olan sütlere iki kez HTST uygulanması,

ç) pH'sı 7'nin altında olan sütlerde HTST uygulanması,

d) Aşağıdaki diğer fiziksel uygulamalarla birlikte HTST uygulanması,

1) En az bir saat süreyle pH'nın 6'nın aşağısına düşürülmesi veya

2) 72 °C veya üzerinde bir sıcaklığa kadar ek ısıtma ile sonrasında desikatörde kurutma uygulaması,

(2) Süt ürünleri yukarıda belirtilen işlemlerden birine tabi tutulmalı veya bu maddenin birinci fıkrası uyarınca işleme tabi tutulan sütlerden üretilmelidir.

BÖLÜM B

İnsan tüketimine yönelik olmayan süt ve süt ürünleri ve hayvan tüketimine yönelik süt ve süt ürünleri

(1) Aşağıdaki işlemlerin insan tüketimine yönelik olmayan ve hayvan tüketimine yönelik olan süt ve süt ürünlerindeki şap virüsünün imha edilmesine yönelik yeterli güvenceyi sağladığı kabul

edilmektedir. Süt ve süt ürünlerinin işlendikten sonra muhtemel bir şap virüsü kaynağı ile temasının önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

a) İnsan tüketimine yönelik olmayan ve hayvan tüketimine yönelik olan süt ve süt ürünleri aşağıdaki işlemlerden en az birine tabi tutulmalıdır.

1) En az F 3 seviyesinde sterilizasyon:

2) b bendinde belirtilen fiziksel uygulamalarla birlikte UHT uygulanması,

3) İki kez HTST uygulanması,

b) Aşağıdaki diğer fiziksel uygulamalarla birlikte HTST uygulanması,

1) En az bir saat süreyle pH'nın 6'nın aşağısına düşürülmesi,

2) 72 °C veya üzerinde bir sıcaklığa kadar ek ısıtma ile sonrasında desikatörde kurutma uygulanması,

(2) Süt ürünleri yukarıda belirtilen işlemlerden birine tabi tutulmalı ya da bu bölümün birinci fıkrası uyarınca işleme tabi tutulan sütlerden üretilmelidir.

EK-9

KORUYUCU AŞI UYGULANMASI İÇİN KARAR KRİTERLERİ VE ACİL

AŞILAMA PROGRAMLARI İÇİN YÖNERGELER

(1) Koruyucu aşı uygulanması için karar kriterleri

Kriterler

Karar

Aşılama için

Aşılamaya karşı

Duyarlı hayvanların popülasyon yoğunluğu

Yüksek

Düşük

Klinik olarak etkilenen baskın türler

Domuzlar

Geviş getirenler

Muhtemelen enfekte olmuş olan hayvan ve ürünlerin koruma alanı dışına hareketi

Kanıt

Kanıt yok

Virüsün enfekte işletmelerden hava yoluyla öngörülen dağılımı

Yüksek

Düşük veya Yok

Uygun aşı

Mevcut

Mevcut Değil

Vakaların kaynağı (izlenebilirlik)

Bilinmiyor

Biliniyor

Vakaların oluşma eğimi

Hızla yükseliyor

Yüzeysel veya yavaş artış

Vakaların dağılımı

Geniş

Sınırlı

Toplu itlaf politikasına halkın tepkisi

Güçlü

Zayıf

Aşılama sonrası bölgeselleştirmenin kabul edilmesi

Evet

Hayır

(2) Acil Aşılamaı Başlatmak kararı için ilave kriterler

Kriterler

Karar

Aşılama için

Aşılamaı karşı

Bölgeselleştirmenin diğere ül-keler tarafından kabul edildiği

Biliniyor

Bilinmiyor

Kontrol stratejilerinin ekono-mik etkileri

Eğer acil aşılamaı kapsamayan bir kontrol stratejisinin tarımsal ve tarım dıőı sektörlerde önemli ölçüde daha fazla ekonomik kayba yol açacağı öngörülebiliyorsa

Eğer acil aşılamaı kapsayan bir kontrol stratejisinin tarımsal ve tarım dıőı sektörlerde önemli ölçüde daha yüksek ekonomik kayıplara yol açacağı öngörülebiliyorsa

24/48 saat kuralının ardışık iki gün boyunca etkin bir şekilde uygulanamayacağı öngörülebiliyorsa(1)

Evet

Hayır

Toplu itlaf politikasının önemli sosyal ve psikolojik etkisi

Var

Yok

Popülasyonu yoğun olmayan hayvancılık alanlarında, entansif hayvansal üretim yapan büyük işletmelerin mevcudiyeti

Var

Yok

(1) 24/48 saat kuralı aşağıdaki anlama gelmektedir.

a) 12 nci maddede belirtilen işletmelerdeki enfekte olan sürüler hastalığın doğrulanmasından sonraki yirmidört saat içinde itlaf edilemez.

b) Enfekte veya kontamine olmuş, ya da olması muhtemel hayvanlar, hastalık doğrulanmadan, kırksekiz saatten önce öldürülemez.

(3) Popülasyonu Yoğun Olan Hayvancılık Alanlarının Tanımı (PYOHA)

a) Bu Yönetmeliğin uygulanmasına yönelik ve özellikle 51 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen önlemlere ilişkin karar verilirken, yetkili birim, dikkatli bir epidemiyolojik incelemeye ek olarak (b) bendinde belirtilen Popülasyonu Yoğun Olan Hayvancılık Alanlarını (PYOHA) dikkate almalıdır.

b) Duyarlı türlere ait hayvanlar; duyarlı türlere ait hayvanlar için (PYOHA), şap hastalığı ile enfekte olmuş veya olduğundan şüphelenilen hayvanları barındıran ve duyarlı türlere ait hayvan yoğunluğu domuzlar için 800, diğer türler için 1000 baş/km²'den yüksek olan bir işletmenin etrafındaki 10 km yarıçaplı coğrafi alandır. Söz konusu işletmenin, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (p) bendinde tanımlanan ve duyarlı türlere ait hayvan yoğunluğu domuzlar için 300, diğer türler için 450

baş/km²'den yüksek olan alt bölgelerden birinde veya bu tür bir alt bölgeye 20 km'den az mesafede kurulmuş olması gerekmektedir.

EK-10

CANLI ŞAP VİRÜSÜ İLE ÇALIŞILAN LABORATUVARLAR VE KURULUŞLAR

İÇİN BİYOGÜVENLİK STANDARTLARI

(1) Canlı şap virüsü üzerinde çalışan laboratuvarlar ve kuruluşlar, Nisan 1985'te Roma'da gerçekleştirilen şap hastalığının kontrolüne ilişkin Avrupa Komisyonu'nun 26 ncı oturumunda belirlenen ve 1993 yılında değiştirilen "in vitro veya in vivo şap virüsü üzerinde çalışan Laboratuvarlar için asgari standartlar" ile ortaya konulan asgari gereklilikleri sağlamak veya bunların üzerine çıkmak zorundadır.

(2) Canlı şap virüsü bulunduran laboratuvar ve kuruluşlar, denetimlerden biri haber vermeksizin gerçekleştirilmek üzere, beş yıl içinde en az iki kez denetime tabi tutulur.

(3) Denetim ekibi aşağıdaki kişilerden oluşur.

a) Bakanlıktan en az bir uzman,

b) Şap hastalığı ile ilgili en az bir uzman,

c) Biyolojik tehlikelerle çalışan laboratuvarlarda biyo güvenliğe ilişkin sorunlar ile ilgili en az bir bağımsız uzman.

(4) Denetim ekibi, Bakanlığa ve yetkili birime bir rapor sunmalıdır.

EK-11

ŞAP HASTALIĞI VE DİĞER VEZİKÜLER VİRÜS HASTALIKLARININ AYIRT

EDİCİ TANISI İÇİN TANI TESTLERİ VE STANDARTLAR

Bu Ek kapsamında, "Test" bir Laboratuvar Tanı Prosedürüne ve "Standart" pek çok farklı laboratuvarında gerçekleştirilen karşılaştırmalı test prosedürünü takiben uluslararası kabul görmüş standart haline gelen referans kimyasal anlamına gelmektedir

BÖLÜM A

Teşhis Testleri

(1) Tavsiye edilen prosedürler; OIE el kitabında, uluslararası ticaret için "Tavsiye edilen Testler" olarak tanımlanan tanı testleri, bundan böyle "OIE El Kitabı" olarak anılacak olup veziküler hastalık tanısı için referans testlerini oluşturmaktadır. Şap Enstitüsü, en az OIE El Kitabında tanımlananlar kadar sıkı standart ve testleri kabul etmek zorundadır.

(2) Alternatif prosedürler; OIE El Kitabında "Alternatif Testler" olarak tanımlanan testlerin veya OIE El Kitabı kapsamında yer almayan diğer testlerin kullanımına, testin uygulanması ile OIE El Kitabında belirlenen veya daha katı olan hassasiyet ve özgüllük parametrelerinin sağlandığı veya bunların

üzerine çıkıldığını göstermesi şartıyla izin verilebilir. Ulusal veya uluslararası ticaret için sonuçlar üreten Şap Enstitüsü, test prosedürlerinin ilgili OIE gereklilikleri ile uyumlu olduğunu gösteren gerekli kayıtları oluşturmak ve saklamak zorundadır.

(3) Standartlar ve kalite kontrol;

a) Şap Enstitüsü Dünya Referans Laboratuvarı veya uygun hallerde bölgesel örgütlerin referans laboratuvarları tarafından organize edilen periyodik standardizasyon ve dış kalite güvencesi uygulamalarında yer alacaktır.

b) Şap Enstitüsü kalite güvencenin bir parçası olarak, rutin olarak kullanılan testlerin OIE El Kitabında tanımlanan hassasiyet ve özgüllük gerekliliklerine uygun olduğunu göstermelidir.

(4) Numune seçimi ve nakliyesi;

a) Saha materyalinin belirli bir kısmı 53 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca onaylanmış laboratuvarlardan birine gönderilmelidir. Ancak bu tür materyallerin mevcut veya nakliyeye uygun olmaması halinde, aynı konakçı türden elde edilen hayvan pasaj materyali veya düşük pasajlı hücre kültürü materyali de kabul edilebilir.

b) Bu amaçla kullanılan hayvan veya hücre kültürü materyaline ait geçmiş bilgisi de sunulmalıdır.

c) Eğer alıcı laboratuvara ulaştırma süresinin yirmidört saatten az olması bekleniyorsa, veziküler virüs tanısı numuneleri 4 °C'de nakledilebilir.

ç) Özefagus-farenks (probang) numuneleri için, özellikle havaalanındaki gecikmeler dikkate alındığında, katı karbondioksit veya likit nitrojen içinde nakliye tavsiye edilir.

d) Numunenin ülke içinde ve ülkeler arasında şap hastalığı şüpheli durumlarından koruması için numunenin güvenli paketlenmesine ilişkin özel önlemler gerekmektedir. Bu düzenlemeler esas olarak konteynırların kırılması veya sızdırmasını ve kontaminasyon riskini önlemek için tasarlanmıştır, ancak numunelerin istenen durumda ulaşmasını sağlamak için de önemlidir. Pakette su sızmasının önlenmesi için yaş buzdan ziyade buz paketleri tercih edilir.

e) Numune gönderilmeden önce alıcı laboratuvara bildirimde bulunulması ve alıcının kabul etmesi ile ilgili ayarlamalar yapılmalıdır.

f) Bakanlığın, ithalat ve ihracat düzenlemelerine uygun hareket edilmesi sağlanmalıdır.

BÖLÜM B

Standartlar

(1) OIE El Kitabında belirtilen protokoller, virüs izolasyonu, antijen tespiti ve veziküler hastalıklar için antikor tespitine yönelik referans prosedürleri ortaya koymaktadır.

(2) Şap Hastalığı:

a) Antijen tespiti

1) Şap hastalığı virüsü antijeninin belirlenmesi için standartlar, OIE Teşhis ve Aşı Testi Standartlar El kitabı uyarınca oluşturulacaktır.

2) Yedi serotipin tümünün standardize inaktive edilmiş antijenleri, şap hastalığı için OIE/FAO Dünya Referans Laboratuvarı'ndan (DRL) temin edilebilir.

3) Şap Enstitüsü, antijen tespiti sistemlerinin bu asgari standartlara uygun olmasını sağlamalıdır. Şap Enstitüsü gerekli hallerde, güçlü ve zayıf pozitif kontrollerde kullanılacak bu antijenlerin seyretilmesine ilişkin olarak OIE/FAO Dünya Referans Laboratuvarı'ndan tavsiye alabilir.

b) Virüs izolasyonu

1) Şap virüsü izolasyonu için standartlar OIE El Kitabına uygun olarak ve Ulusal Referans Laboratuvarı olan Şap Enstitüsü ile istişare edildikten sonra oluşturulmalıdır.

2) Şap virüsü izolatları OIE/FAO Dünya Referans Laboratuvarı'ndan temin edilebilir.

3) Şap Enstitüsü, şap virüsü izolasyonunda kullanılan doku kültürü sistemlerinin laboratuvarın tanı kapasitesine uygun tüm serotip ve suşlara duyarlı olmasını sağlamalıdır.

c) Nükleik asit tespiti; şap virüsü RNA'sının tespit edilme standartları OIE El Kitabında belirtilen prosedürlerle uyumlu bir şekilde oluşturulmalıdır.

ç) Antikor tespiti (yapısal proteinler), Şap virüsüne karşı oluşan antikorların tespit edilme standartları OIE El Kitabında belirtilen prosedürlerle uyumlu bir şekilde oluşturulmalıdır.

d) Antikor tespiti (yapısal olmayan proteinler), Şap virüsü yapısal olmayan proteinlerine karşı oluşan antikorların tespit edilme standartları OIE El Kitabında belirtilen prosedürlerle uyumlu bir şekilde oluşturulmalıdır.

(3) Diğer veziküler hastalıklar; Bakanlık gerekli gördüğü hallerde domuz veziküler hastalığı (SVD) , veziküler somatit (VS) ve domuzlarda veziküler ekzantem (VE) laboratuvar tanısı için OIE El Kitabında belirtilen prosedürlere göre kapasite ve laboratuvar oluşturma cihetine gidebilir.

EK-12

ŞAP ENSTİTÜSÜ'NÜN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

(1) Şap Enstitüsü;

a) Avrupa Şap Hastalığı ile Mücadele Komisyonunca belirlenen “Şap virüsü ile in vitro veya in vivo olarak çalışan laboratuvarlar için asgari standartlar” da belirtilen koşullara uygun olarak çalışmalıdır.

b) Şap Enstitüsü veziküler viral hastalıkların teşhisinde kesintisiz bir hizmet sağlamalı, hızlı bir teşhis için gerekli alet ve tecrübeyle donatılmış olmalıdır.

c) Şap Enstitüsü, şap hastalığının hızlı bir şekilde tanısını yapabilmek için tanıda kullanılan virüs ve/veya inaktif antijenler, standart serum, hücre hatları ve diğer gerekli tüm maddelerin sağlanması ve stoklanması ile yükümlüdür.

ç) Büyük çaplı serolojik taramalar için gerekli donanım ve tecrübe sahip olmalıdır.

d) Tüm şüpheli birincil mihraklardan alınan uygun örnekler bir protokole uygun olarak hızlı bir şekilde Şap Enstitüsü'ne ulaştırılmalıdır. Yetkili birim şap hastalığı şüpheli durumlar için, Şap Enstitüsüne örnek göndermede gereken tüm ekipman ve materyali yerel düzeyde bulundurmak ve depolamakla sorumludur.

e) Şap Enstitüsü en kısa sürede ilk vakadan elde edilen şap virüsü örneğinden teşhis, daha ileri karakterizasyon ve mevcut aşı suşları ile antijenik ilişkisi hakkında bilgi sağlamakla yükümlüdür. Ayrıca gerekli durumlarda OIE/FAO Dünya Referans Laboratuvarına da virüs numunelerini ve/veya elde ettiği sonuçları göndermekle yükümlüdür.

f) Şap Enstitüsü, OIE/FAO Dünya Referans Laboratuvarı tarafından düzenlenen standardizasyon ve kalite güvence çalışmalarına katılmalıdır.

g) Şap Enstitüsü, yetkili birimler tarafından uygulamaya konulacak kontrol tedbirlerinde ve teşhiste gecikme olmaması için tüm veziküler hastalıklar ve encephalomyelocarditis virüsünün saptanması için yetkinliğe sahip olmalıdır.

ACİL EYLEM PLANLARI İÇİN KRİTERLER VE GEREKLİLİKLER

(1) Bakanlık tarafından 57 inci madde uyarınca hazırlanacak Acil eylem planlarında en az aşağıda belirtilen hususlar yer alacaktır

(2) Acil eylem planlarının uygulanması ve hızlı ve başarılı bir eradikasyon kampanyasının yürütülmesi için merkez, il ve ilçe müdürlüklerinin, polis, jandarma, çevre il müdürlüğü, muhtarlık gibi tüm görevli kuruluşların yetki ve sorumlulukları.

(3) Şap hastalığı salgınına karşı mücadelenin tüm unsurlarını kapsamak için acil durum fonları, bütçesel araçlar ve mali kaynaklar ile bunlara ulaşım yöntemleri.

(4) Şap hastalığı salgını ile baş edebilmek için hızlı ve etkin bir karar alma sürecini sağlayacak bir emir komuta zinciri, Genel kontrol stratejisinin yönetiminden Koruma ve Kontrol Genel Müdürünün başkanlığında ve konu uzmanı veteriner hekimlerden oluşan bir merkezi karar alma birimi sorumlu olacaktır.

(5) Bakanlık, bir şap hastalığı vakası ortaya çıkması halinde, merkezi karar alma biriminde alınan tüm kararların uygulanması için işlevsel bir ulusal hastalık kontrol merkezinin derhal kurulması için işlevsel tüm hazırlıklar. Bu amaçla Koruma ve Kontrol Genel Müdürü Merkezin derhal kurulabilmesini sağlamak için daimi olarak görev yapan bir koordinatör (Genel Müdür Yardımcısı ya da Hayvan Sağlığı Daire Başkanı) atar.

(6) Şap hastalığı vakaları ortaya çıktığında, yerel seviyede hastalık kontrol ve çevresel koruma önlemlerinin uygulanması için yerel hastalık kontrol merkezlerinin derhal kurulmasına hazırlıklı olunmasını sağlamak için detaylı planlar.

(7) Bakanlığın, veterinerlik ve çevresel güvenlik konularını gerektiği şekilde koordine edebilmesini sağlamak için, ulusal hastalık kontrol merkezi, yerel hastalık kontrol merkezleri ve çevresel yetkili birimler ve kurumlar arasında işbirliğinin sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar

(8) Gerekli hallerde tecrübe kazanmak ve hastalığa iyi bir şekilde hazırlıklı olmak için ilgili makama yardımcı olacak ve daimi olarak çalışacak biçimde oluşturulan uzman grupları.

(9) Personel, ekipman ve laboratuvar kapasitesi dahil olmak üzere hızlı ve etkin kampanyaları sağlayacak yeterli kaynağın nasıl sağlanacağına ilişkin düzenlemeler.

(10) Güncel bir faaliyetler el kitabı. Bu el kitabı, tüm faaliyet prosedürlerini, talimatları, şap hastalığı vakası durumunda uygulanacak kontrol önlemlerini detaylı olarak ve kapsamlı ve pratik bir şekilde tarif etmelidir.

(11) Acil aşılamaya ilişkin detaylı planlar.

(12) Personelin düzenli olarak aşağıda belirtilenlere katılımının sağlanmasına yönelik program ve tedbirler,

a) Klinik belirtiler, epidemiolojik araştırma ve salgın hastalıkların kontrolüne ilişkin eğitimler

b) Gerçek zamanlı alarm uygulamaları. Bu uygulamalar, birincisi acil eylem planının kabulünden üç yıl sonra olmak üzere beş yıllık bir dönemde iki kez veya önemli bir salgın hastalık vakasının etkin kontrolü ve eradikasyonundan sonraki beş yıllık dönemde gerçekleştirilecek biçimde programlanır. Acil eylem planının kabulünden sonra gerçekleştirilecek uygulamalardan bir tanesi karasal hayvanları etkileyen diğer önemli epidemik hastalıklara ilişkin acil eylem planları çerçevesinde gerekli görülen bir gerçek zamanlı uygulama ile değiştirilebilir,

c) Yetkililer, çiftçiler ve veteriner hekimler için devam eden hastalık bilincini desteklemek için iletişim becerilerine ilişkin eğitim,

(13) Acil eylem planları, kısa bir sürede çok fazla sayıda ortaya çıkan ve antijenik olarak farklı serotipler veya suşların sebep olduğu vakaların kontrolü için gereken kaynakları dikkate alarak hazırlanmalıdır.

(14) Acil eylem planları, kısa bir sürede çok fazla sayıda ortaya çıkan ve antijenik olarak farklı serotipler veya suşların sebep olduğu vakaların kontrolü için gereken kaynakları dikkate alarak hazırlanmalıdır.

Özellikle;

a) Toprak, hava, yüzey ve yer altı suyu ile bitki ve hayvanlara asgari risk teşkil ederek,

b) Gürültü ve koku açısından minimum rahatsızlığı verecek şekilde,

c) Kırsal hayata veya ilgi çekici özel alanlara asgari kötü etkiyi sağlayacak şekilde,

(15) Bu tür planlar, bir vaka ortaya çıktığında hayvan karkasları ve hayvan atıklarının işleme tabi tutulması veya imhası için uygun yerler ve işletmeler belirlenmesini de kapsayacaktır.

(16) Bakanlık; çiftçiler, kırsal halk ve nüfusun genelinin bilgilendirilmesini sağlayacaktır. Etkilenen bölge halkı için doğrudan ve ulaşılabilir temas noktaları (bunun yanında yardım hatları yoluyla) ve ulusal ve bölgesel medya yoluyla sağlanan bilgiler sunulmalıdır.

EK-14

BÖLÜM A

Vahşi Hayvanlarda Şap Hastalığı Mevcudiyetinin Doğrulanması Durumunda Alınacak Önlemler

(1) Duyarlı türlere ait yaban hayvanlarında şap hastalığına ilişkin ilk vaka doğrulanır doğrulanmaz, hastalığın yayılmasını önlemek için yetkili birim derhal aşağıdakileri yapar.

a) Birincil vakayı bildirir.

b) Epidemiyologlar ve Uzman grubu yetkili birime aşağıdaki konularda yardım edecektir.

1) Epidemiyolojik araştırmanın yapılması ve enfekte bölgenin tanımlanması,

2) Bu Ek in 1 inci maddesinin (c) ve (d) bentlerinde belirtilenlere ek olarak enfekte bölgede uygulanacak uygun önlemlerin oluşturulması; bu önlemler avlanma yasağı ve yaban hayvanların beslenmesinin yasaklanmasını kapsayabilir,

3) Bakanlığa sunulmak üzere eradikasyon planının oluşturulması

4) Enfekte bölgede şap hastalığının eradikasyonu için kabul edilen önlemlerinin etkinliğinin doğrulanması için denetimlerin yürütülmesi,

c) Tanımlanan enfekte alanda duyarlı türlere ait hayvanları bulunduran işletmeleri derhal resmi gözetim altına almak ve özellikle aşağıdakileri geçekleştirmek,

1) Tüm işletmelerdeki duyarlı türlere ait hayvanların tüm tür ve kategorilerine ilişkin resmi bir sayım gerçekleştirilmesi, sayım hayvan sahibi tarafından güncellenecektir. Sayıma ilişkin bilgi talep edildiğinde çoğaltılabilir ve her denetimde kontrol edilebilir. Ancak açık alan işletmeler söz konusu olduğunda, ilk sayım tahminler esas alınarak yapılabilir,

2) Enfekte alanda kurulu olan işletmelerdeki duyarlı türlere ait tüm hayvanlar kendi yaşam alanlarında veya yaban hayvanlarından izole edilebilecekleri başka bir yerde tutulurlar. Yaban hayvanları, daha sonra işletmedeki duyarlı türlere ait hayvanlar ile temas edebilecek herhangi bir maddeye ulaşamamalıdır,

3) Epidemiyolojik durum açasında, yetkili birim tarafından izin verilmedikçe duyarlı türlere ait hayvanlardan hiçbiri işletmeye giremez veya işletmeden çıkış yapamaz,

4) Duyarlı türlere ait hayvanların bulunduğu barınakların ve işletmenin kendisinin giriş ve çıkışlarında uygun dezenfeksiyon araçlarının kullanılması,

5) Şap hastalığı virüsünün yayılmasını azaltmak için, yaban hayvanlarla temas eden tüm kişiler tarafından uygulanması gereken, yaban hayvanlarla temas etmiş kişilerin işletmeye girerek duyarlı türlere ait hayvanların bakımını yapmasına getirilen geçici yasağı da kapsayabilecek hijyen önlemleri,

6) Şap hastalığı semptomları gösteren duyarlı türlere ait ölü ya da hastalıklı hayvanların şap hastalığı varlığına ilişkin olarak test edilmesi,

7) Vurulan veya ölü olarak bulunan yaban hayvanların hiçbir parçası ve şap virüsü ile kontamine olmuş hiçbir materyal veya ekipman duyarlı türlere ait hayvanların bulunduğu işletmelere sokulmamalıdır,

8) Duyarlı türlere ait hayvanlar, bunların sperma, ova ve embriyoları ticaret amaçlı olarak enfekte bölge dışına çıkartılamaz,

ç) Enfekte alanda vurulan ya da ölü bulunan tüm yaban hayvanların hükümet veteriner hekimi tarafından denetlenmesi ve Ek-1'deki vaka tanımı uyarınca şap hastalığının ortadan kalktığına resmi olarak doğrulanması için incelenmesini sağlamak. Şap hastalığı açısından pozitif bulunan yaban hayvanların karkasları resmi denetim altında işleme tabi tutulmalıdır. Bu tür bir test sonucu şap hastalığı açısından negatif çıktığında, hastalıklı olarak tanımlanan bölgeden köken alan yaban hayvanların etlerinin ticaretten men edilmesini sağlamak

d) Şap virüsü izolatının virüsün genetik tipini ve mevcut aşı suşlarına ilişkin antijenik özelliklerini belirlemek için gerekli laboratuvar prosedürlerine tabi tutulmasını sağlamak,

(2) Bir komşu ülkenin başka bir komşu ülkeye yakın olan bir bölgesinde yaban hayvanlarında şap hastalığı vakası ortaya çıkması durumunda, Bakanlık gerektiğinde hastalık kontrol önlemlerinin oluşturulmasında işbirliği yapacaktır.

BÖLÜM B

Yaban hayvanlarında şap hastalığının eradikasyonu için planlar

(1) Yetkili Birim, Bölüm A'da sayılan önlemlere dokunmadan, yaban hayvanlarında şap hastalığının doğrulanmasından sonraki üç ay içinde enfekte olarak ilan edilen bölgeden hastalığın eradikasyonu ve bu bölge içinde yer alan işletmelerde uygulanacak önlemleri içeren yazılı bir plan hazırlar ve Bakanlığa sunar.

(2) Bakanlık bu planı inceleyerek hastalığın eradikasyonu için uygun olup olmadığını belirler. Plan üzerinde gerekli değişiklikleri yaparak onaylar. Hastalığın gelişimine bağlı olarak planda gerekli değişiklikler ve ilaveler yapılabilir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen plan onaylandıktan sonra bu planda belirtilen önlemler Bölüm A'da belirtilen ilk önlemlerin yerini alır.

(4) Bu plan aşağıda belirtilen bilgileri içermelidir:

a) Bölüm A'ya uygun olarak yürütülen epidemiyolojik incelemeler ve kontrollerin sonuçları ile hastalığın coğrafi dağılımı;

b) enfekte bölgenin tanımı.

Enfekte bölgeyi tanımlarken, Yetkili Birim aşağıdakileri dikkate almalıdır:

1) yürütülen epidemiyolojik incelemelerin sonuçları ve hastalığın coğrafi dağılımı,

2) bölgedeki yaban hayvanı sayıları,

3) yaban hayvanı hareketleri için engel teşkil eden doğal ve yapay engeller;

c) yaban hayat biyologları, avcılar, avcı organizasyonları, yaban hayatı koruma servisi ve veteriner servisi arasındaki işbirliğinin organizasyonu

ç) eradikasyon planı çerçevesinde avcılarının uyması gerekli kuralları kapsayan bilinçlendirme kampanyası;

d) enfekte bölgede mevcut yaban hayvanları gruplarının sayıları ve yerlerini, enfekte bölge içinde ve çevresinde mevcut diğer gruplarla minimum temasla tespit etmeye yönelik planlar;

e) d fıkrasında bahsedilen yaban hayvan gruplarının tahmini sayıları ve bunların enfekte bölge içindeki ve çevresindeki büyüklükleri;

f) yaban hayvanlarında hastalığın yaygınlığının tespitine yönelik planlar, bu kapsamda avlanan veya ölü bulunan hayvanlarda hastalığın araştırılması ve yaş gruplarına göre gruplandırılmış epidemiyolojik çalışmalar da dahil laboratuvar çalışmaları;

g) yaban hayvanlarının hareketlerine ve/veya yaban hayvan gruplarının birbirleri ile temasları sonucu hastalığın yayılmasını azaltacak önlemler, bu önlemler avlanmanın yasaklanmasını da içerebilir;

ğ) şap hastalığına hassas hayvan mevcudunun ve özellikle genç hayvan sayısının azaltılmasına yönelik tedbirler;

h) hastalığın yayılmasını önlemek için avcılarının uyması gerekli kurallar;

ı) ölü bulunan veya avcılar tarafından öldürülen hayvanların uzaklaştırılmasına yönelik planlar:

1) resmi gözetim altında işlenmesi, veya

2) resmi veteriner muayenesi ve Ek-11'de belirtilen laboratuvar testlerinin uygulanması. Şap hastalığı yönünden pozitif olarak tespit edilen hayvanların karkasları resmi gözetim altında imha edilmelidir.

i) avlanan veya ölü bulunan şap hastalığına hassas her hayvana uygulanacak epidemiyolojik araştırma. Bu araştırma kapsamında aşağıdaki bilgileri toplamaya yönelik soru tetkik yapılmalıdır:

1) hayvanın avlandığı veya ölü bulunduğu coğrafi bölge,

2) hayvanın avlandığı veya ölü bulunduğu tarih,

3) hayvanı avlayan veya ölü bulan kişi,

4) hayvanın yaşı ve cinsiyeti,

5) eğer avlanmışsa: vurulmadan önceki hastalık belirtileri,

6) eğer ölü bulunmuşsa: karkasın durumu,

7) laboratuvar sonuçları;

j) ilan edilen enfekte bölge ve çevresinde yerleşik hassas hayvan bulunduran işletmelerde uygulanacak tetkik programı ve koruma önlemleri, ve eğer gerekli ise hayvan nakli ve hareketlerine getirilecek kısıtlamalar;

k) hastalığı eradike etmek için enfekte bölge ve bu bölgedeki işletmelerde uygulanan önlemlerin kaldırılması için gerekli kriterler;

l) planın uygulanmasından sorumlu kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlayacak ve gözetleyecek otorite;

m) A bölümünün birinci fıkrasının (b) bendine göre oluşturulacak uzman grubun eradikasyon planını düzenli olarak gözden geçirmesini mümkün kılacak bir sistem oluşturulması.

n) enfekte bölgede doğrulanan en son şap hastalığı vakasından en az oniki ay sonrasında kadar yürürlükte olacak hastalık gözetim önlemleri, bu önlemler en azından g, k ve l fıkralarındaki önlemleri içermelidir.

(5) Yetkili Birim her altı ayda bir enfekte bölgedeki epidemiyolojik durum ve eradikasyon planının sonuçları ile ilgili bir rapor hazırlayarak Bakanlığa sunar.

Sayfa